

GÖTEBORGS UNIVERSITET

HANDELSHÖGSKOLAN

Den frivilliga revisionens påverkan på den långsiktiga överlevnaden i småföretag

Kandidatuppsats i företagsekonomi

Externredovisning HT17

Författare: Henrik Karlsson 950623

Adam Maschel 950511

Handledare: Marita Blomkvist

Sammanfattning

**Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet,
Kandidatuppsats, Externredovisning HT 17**

Författare: Henrik Karlsson och Adam Maschel

Handledare: Marita Blomkvist

Titel: Den frivilliga revisionens påverkan på den långsiktiga överlevnaden i småföretag.

Bakgrund och problem: Revisionsplikten avskaffades 2010 för små företag i Sverige. Regeringen prognosticerade att cirka 50 procent av företagen med mellan 3-10 miljoner kronor i omsättning, och 75-80 procent av företagen med högre omsättning än så skulle fortsätta anlita revisor. Dock har endast 25 procent av alla småföretag anlitat revisor under 2016. Dessutom stod småföretagen för fem sjättedelar av alla konkurser i Sverige under 2016. Tidigare studier visar att både dålig tillgång till kapital och brist på kompetens är de vanligaste anledningarna för konkurs i småbolag. Andra studier menar att det är precis detta som en revisor kan bidra med i ett företag. Därav är det motiverat att undersöka huruvida revisionen kan påverka konkursrisken. Tidigare studier pekar också på att revisionskvaliteten ökar om man använder sig av en big4-byrå, varav det är motiverat att undersöka om även valet av revisionsbyrå kan påverka konkursrisken.

Syfte: Syftet med denna studie är att undersöka huruvida revisorn kan påverka småföretagens långsiktiga överlevnad, och även om valet av revisionsbyrå kan påverka den långsiktiga överlevnaden hos småbolag.

Metod: En kvantitativ metod har tillämpats, där två hypoteser har formulerats för att uppnå syftet med denna studie. Studien har byggts upp i två olika steg, där steg ett behandlar revisionens påverkan på konkurser i småföretag, och steg två behandlar huruvida valet av revisionsbyrå kan påverka konkursrisken. Den beroende variabeln är *konkurs* och den oberoende variabeln för steg ett är *Revisor*, och för steg två *Big4*. Dessutom beaktar studien ett antal kontrollvariabler i form av nyckeltal som kan ha betydelse för konkursrisken. Analysen utgörs av univariat analys, bivariat analys och en regressionsmodell för respektive steg i studien.

Resultat och slutsatser: Studiens resultat visar på ett negativt samband mellan revision och konkurs. Företag som omfattas av frivillig revisionsplikt i Västra Götalandsregionen löper en lägre risk för konkurs om företaget använder sig av revision. Revisorn kan sänka risken för konkurs med över 12 procent, oavsett om företaget går bra eller dåligt. Vi kunde däremot inte påvisa några samband mellan valet av revisionsbyrå. Det viktigaste är valet av revision som helhet, inte vilken revisionsbyrå som väljs.

Förslag till fortsatt forskning: Vår studie visar på att revisorn har en påverkan på konkurs. Ett förslag till fortsatt forskning är att göra en kvalitativ studie där man kan undersöka vad det specifikt är som småföretagen anser revisorn bidrar med för att uppvisa denna effekt. En annan intressant inriktning hade varit att undersöka branschtillhörighet för att se vilka branscher som har mest nytta av revision.

Innehållsförteckning

<u>INLEDNING</u>	5
BAKGRUND	5
PROBLEMFÖRMULERING	7
FRÅGESTÄLLNING	8
SYFTE	8
<u>REFERENSRAM</u>	9
DEFINITIONER	9
KAPITALTILLGÅNG I MINDRE FÖRETAG	10
KOMPETENS I MINDRE FÖRETAG	12
HYPOTES 1	13
BIG4-BYRÅER JÄMFÖRT MED ANDRA REVISIONSBYRÅER	13
HYPOTES 2	14
<u>METOD</u>	15
FORSKNINGSMETOD OCH FORSKNINGSDSIGN	15
URVAL OCH DATAINSAMLING	16
DATABEARBETNING OCH BORTFALL	18
STUDIENS VARIABLER	19
STATISTISKA TESTER	23
ETISKA ASPEKTER	25
METODKRITIK	25
<u>RESULTAT</u>	26
HYPOTES 1	27
UNIVARIAT ANALYS	27
EXTREMVÄRDEN	29
BIVARIAT ANALYS	29
LOGISTISK REGRESSION	30
MARGINALEFFEKT	32
RESULTAT AV HYPOTES 1	33
HYPOTES 2	33
UNIVARIAT ANALYS	33
BIVARIAT ANALYS	34
LOGISTISK REGRESSION	34
RESULTAT AV HYPOTES 2	36
<u>DISKUSSION OCH SLUTSATSER</u>	37
HYPOTES 1	37
HYPOTES 2	39
SLUTSATS	40
STUDIENS BIDRAG	40
FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	41
<u>KÄLLFÖRTECKNING</u>	42
<u>BILAGOR</u>	46
BILAGA 1	46
BILAGA 2	46
BILAGA 3	47

Tabellförteckning

TABELL 1. POPULATIONSDISTRIBUTION	17
TABELL 2. STEGVIS SÖKNING (TKR)	18
TABELL 3. BORTFALL	19
TABELL 4. KONTROLLVARIABLER. MODIFIERAD FRÅN HAGBERGS AVHANDLING (2006)	22
TABELL 5. KORRELATIONSMATRIS (KONTROLLVARIABLER)	26
TABELL 6. DESKRIPTIV STATISTIK (HYPOTES 1)	27
TABELL 7. UPPDELAT DESKRIPTIV STATISTIK (HYPOTES 1)	28
TABELL 8. KORRELATIONSMATRIS (HYPOTES 1)	29
TABELL 9. LOGISTISK REGRESSION (HYPOTES 1)	30
TABELL 10. MARGINALEFFEKTER (HYPOTES 1)	32
TABELL 11. DESKRIPTIV STATISTIK (HYPOTES 2)	33
TABELL 12. UPPDELAD DESKRIPTIV STATISTIK (HYPOTES 2)	33
TABELL 13. KORRELATIONSMATRIS (HYPOTES 2)	34
TABELL 14. LOGISTISK REGRESSION (HYPOTES 2)	34

Figurförteckning

FIGUR 1. MODELL FÖR STEG 1	20
FIGUR 2. MODELL FÖR STEG 2	21

Inledning

Bakgrund

Revisionspliktens avskaffande

Sedan 1980-talet har det varit obligatoriskt att ha en revisor i alla svenska aktiebolag (Justitiedepartementet, 2010). Syftet med införandet av revisionsplikten var att skapa en ökad trovärdighet samtidigt som revision har ett stort värde för skattekontroll, och är ett verktyg för motverkande av brottsbekämpning (ECON, 2007).

Den 1 november 2010 avskaffades revisionsplikten för småföretag. Huvudregeln är fortfarande att aktiebolag skall ha minst en revisor, men ett företag som inte längre är revisionspliktigt kan välja bort revisionen (Justitiedepartementet, 2010). Mycket av småföretagens administrativa kostnader kan härledas till revisionen och argumentet för att avskaffa revisionsplikten för dessa företag har varit att företagen själva skall få välja de tjänster de anser sig behöva (Ibid). Detta skulle leda till att utbudet på ekonomitjänster blir mer ändamålsenligt, och till ett lägre pris (Regeringens utredning, 2008).

Ett annat argument för avskaffandet av revisionsplikten var att de svenska småföretagen är utsatta för hård konkurrens från utländska företag med lättare revisionsregler, och som därmed har lägre kostnader för revision (Regeringens utredning, 2008). Skatteverket och ekobrottsmyndigheten flaggade redan under regeringens utredning (Ibid) för att risken för skattefel och den ekonomiska brottsligheten skulle öka. Utredningens samlade bedömning var dock att dessa risker var överdrivna (Ibid). Vidare har det framkommit att ökade transaktionskostnader för företagets intressenter såsom kreditgivare och aktieägare, och ökade kontroller skulle bli verklighet vid ett avskaffande av revisionsplikten i Sverige (ECON, 2007).

Riksrevisionen (2008) prognostiserade att ett slopande av revisionsplikten skulle leda till ett minskande av småbolagens kostnader med ca 5,8 miljarder kronor om året. Beräkningen tog däremot inte hänsyn till att flertalet företag frivilligt skulle fortsätta anlita en revisor. Regeringens utredning (2008) prognostiserade att cirka 50 procent av företagen med mellan 3-10 miljoner kronor i omsättning skulle välja att frivilligt fortsätta med revisor. För företag med större omsättning än 3-10 miljoner kronor beräknades 75-80 procent fortsätta med revisor (Ibid).

Siffror från bolagsverket (Brännström, 2016) visar att under 2016 har endast 35 procent av äldre aktiebolag kvar sin revisor, och för nystartade aktiebolag är det endast 16 procent som väljer att ha en revisor i företaget. Totalt för alla aktiebolag som frivilligt kan välja bort revisionen är det endast 25 procent som fortfarande väljer att behålla revisionen (Ibid).

Revisionspliktens införande skulle leda till en ökad tillförlitlighet hos bolaget för dess intressenter. En effekt av avskaffandet av revisionsplikten har varit att allt fler bolag lättare kan flyga under radarn och därmed inte ge en korrekt återspeglning av sin verksamhet. Genom en rapport av ekobrottsmyndigheten (2016) har man kommit fram till att 45 procent av de nystartade bolag som har granskats har använts som brottsverktyg. Innan avskaffandet av revisionsplikten var andelen betydligt lägre med en siffra på 25 procent (Ibid). Efter avskaffandet av revisionsplikten har 80 procent av de nystartade bolagen valt bort revision vilket kan ses som en riskfaktor för en ökad ekonomisk brottslighet (Ibid).

Konkurser i Sverige

Mikael Kubu, VD för Ackordscentralen, menar att tidsaspektens betydelse är viktig för att rädda företag på väg mot konkurs (Lennartsson, 2013). Det finns konkurser som kan undvikas om rätt åtgärder sätts in i rätt tid. Det är viktigt att ta tag i problemen i tid, och där kan revisorn bli mycket viktig. Ett företag utan revisor riskerar att driva en verksamhet på obestånd under en längre tid, och därmed riskera att bli personligt betalningsansvarig för företagets skulder. Företagsledare är dock inte alltid medvetna om alla ansvarsfrågor. En revisor har däremot den kompetens som behövs för att veta vad som gäller, och kan upplysa företagsledningen om vad som kan hända vid betalningssvårigheter (Ibid).

Ackordscentralen märker av den avskaffade revisionsplikten och Mikael Kubu menar att den slopade revisionsplikten visar det verkliga värdet av en revisor. Oreviderade rapporter är inte lika tillförlitliga som reviderade, och detta leder till att utredningen i obeståndsärendet blir dyrare och kan vara av sämre kvalitet (Lennartsson, 2013).

Småföretagssektorn är den sektor som anses bidra till flest arbetstillfällen, och möjliggör en ökad välfärd och samhällsutveckling. Sedan 1990 har småföretagen i Sverige stått för fyra av fem nya arbetstillfällen (Företagarnas finansieringsrapport, 2017). Trots sektorns bidrag till samhället finns ett stort problem i form av att många småföretag går i konkurs. Av alla konkurser som skedde i Sverige under 2016, stod småföretagen för 5056 av totalt 6019 konkurser. Detta innebär att drygt fem sjättedelar av Sveriges alla konkurser under 2016 kan härledas till småföretag (Tillväxtanalys, 2017). En orsak till detta kan vara att småföretagen är mer sårbara än vad större företag är vid oförutsedda händelser. Utifrån en undersökning av Skandia (2013) skulle vart tredje företag gå i konkurs om en nyckelperson inom företaget skulle bli långtidssjuk. Det kan bero på att ägaren i ett småföretag ofta har ett stort inflytande över verksamheten, som blir väldigt svårt att ersätta med så få anställda.

Under 2012 startades enligt tillväxtanalys (2017) 69 216 nya bolag i Sverige. Tillväxtanalys (Ibid) gjorde en uppföljning av dessa siffror under 2015 som visar på att 52 641 företag fortfarande var verksamma. Detta innebär att 24 procent av de nystartade bolagen från 2014 har gått i konkurs under de tre första åren.

Konkurser är viktiga att försöka motverka eftersom det påverkar olika intressenter på ett negativt sätt. Intressenterna kan exempelvis vara kunder, leverantörer, de anställda och andra som har någon form av ekonomiska intressen i företagen (Carter Van Auken, 2006). Dessutom påverkas även staten och samhället negativt eftersom förlorade arbetstillfällen leder till färre skatteintäkter (Ibid).

Under perioden 1 januari - 31 oktober 2017 har 5351 företag försatts i konkurs, vilket påverkade 14 786 anställda (tillväxtanalys, 2017). De anställda går inte bara miste om sitt jobb, de kan även gå miste om inestående lön och semesterdagar. Om ett företag går i konkurs och inte kan betala ut personalens lön träder den statliga lönegarantin in. Enligt skatteverket (2017) kan en anställd max få ut fyra prisbasbelopp vilket motsvarar knappt 180 000kr.

Problemformulering

De nya kraven bygger på att företag som inte uppfyller mer än ett av de uppsatta gränsvärdena (9 Kap 1§ Aktiebolagslagen), frivilligt kan välja bort revisionen. Efter de nya reglernas införande finns det alltså en grupp av företag som inte längre är revisionspliktiga. Dessa företag är de enda svenska aktiebolag som har valmöjligheten att välja bort revision, vilket gör det rimligt att undersöka vilket val som är det mest gynnsamma för bolagens verksamhet. Denna företagskategori definieras som *småföretag* i denna studie.

Nu, några år efter avskaffandet av revisionsplikten har dess effekter framkommit i rapporter från olika myndigheter. Bolagsverket (Bolagsverkets årsredovisning, 2017) konstaterar att kvaliteten på årsredovisningarna har sjunkit sedan revisionsplikten avskaffades i småbolagen. Detta har inneburit en ökad mängd kontroller och att allt fler kompletteringar måste begäras in av bolagsverket. Bolagsverket flaggade redan 2012 för att kvaliteten på årsredovisningar sjunkit och de främsta felen är att årsredovisningen inte följer lagen, samt att många årsredovisningar lämnas in för sent (Bolagsverket, 2012). Även UC (2014) ser en sämre kvalitet på årsredovisningar som en direkt effekt från avskaffandet av revisionsplikten. UC belyser att viktig information kan saknas i årsredovisningarna, vilket kan innebära svårigheter för kreditgivare i sin bedömning av företagets betalningsförmåga (Ibid).

Konsekvenserna för småföretagare kan bli stora om man inte skickar in en korrekt årsredovisning till bolagsverket. Beroende på hur allvarliga felen i årsredovisningen är kan småföretagen riskera böter, eller i värsta fall fängelsestraff, enligt 11kap. 5§ Brottsbalken (SFS 1962:700). Även små felaktigheter som en för sent inskickad årsredovisning ger böter på minst 5000kr (Bolagsverket, u.å). Med tanke på de höga avgifter som småföretagare kan utsättas för kan det ifrågasättas om revisionskostnaderna verkligen överstiger nyttan med revisionens fördelar.

Tidigare studier har visat på att konkurser i företag kan härledas till en mängd olika faktorer. I mindre företag lyfts svårigheten med att få tillgång till kapital fram som en förklaring till varför bolag går i konkurs (Carter & Van Auken, 2006; Everett & Watson, 1998; Hall, 1992). I Sverige upplever många företagare att de har stora svårigheter att få tillgång till externt kapital för att finansiera investeringar (Företagarnas finansieringsrapport, 2017). De företag som får tillgång till lån får ofta betala omotiverat höga räntekostnader då bankerna vill ha säkerhet och historik för att bevilja lån till småföretagare (Ibid). Undersökningen som gjorts under 2017 konstaterar att många mindre företag är bundna av finansiering från ägare och närstående, istället för långivare. Hela 65 procent av företagen i undersökningen ansåg att deras företagande blivit en privatekonomisk risk, vilket är 12 procentenheter högre än 2016 års undersökning (Ibid).

Dock konstaterar flera studier att både låneränta och kreditrating kan påverkas positivt av att ha en revisor i bolaget (Blackwell, 1998; Dedman & Kausar, 2012; Kim *et al*, 2011). Revisorn kan alltså tänkas ge stöd och underlätta för småföretagens kapitaltillgång, vilket i förlängningen kan minska risken för framtida problem i småföretagen. De framtida problemen kan till exempel vara likviditetsbrist till följd av för höga räntekostnader, eller dålig lönsamhet till följd av begränsningar i investeringar.

Studier visar också att bristande kompetens är en viktig faktor vid konkurser (Carter & Van Auken, 2006; Everett & Watson, 1998). Kompetens är också en viktig grundpelare i tidigare studier kring revision. Flertalet studier pekar på att revisorn kan bidra med mycket kompetens

i företag, såsom effektivisering av processer, stöd vid stora beslut och riskidentifiering (Abdel-Khalik, 1993; Eilifsen *et al*, 2011; Knechel *et al*, 2008). En avsaknad av revisorns kompetens hos mindre företag kan därmed ge problem i form av att fler felaktiga beslut tas vilket i sin tur kan leda till en minskad lönsamhet (Chow, 1982). Tidigare forskning har visat på att nystartade företag inte har all den kunskap som krävs för att driva en verksamhet på egen hand (Carter & Van Auken, 2006). I dagsläget är det mellan 80-85% av alla de nystartade företagen som väljer bort revision (Hadjipetri & Glantz, 2017). Med tanke på det höga antalet konkurser i uppstartsfasen och den avsaknad av erfarenhet och kompetens som finns i mindre företag, skulle det därför kunna vara på sin plats att ta hjälp av en revisor.

Tidigare forskning pekar alltså på att konkurser i mindre företag ofta bygger på svårigheter i att få tillgång till kapital och bristande kompetens. Samtidigt är det precis detta som revisorer kan bidra med. Kan det finnas ett samband mellan att allt fler företag väljer att avstå revisionen och det höga antalet konkurser i småföretagen?

Tidigare studier visar också att valet av revisionsbyrå kan vara viktigt för verksamheten, då revisionskvaliteten anses vara högre i Big4-byråer jämfört med andra, mindre revisionsbyråer (Francis & Yu, 2009; Lennox, 1999). Tidigare studier har också undersökt sambandet mellan valet av revisionsbyrå och låneränta, där resultatet dock är motstridigt. Kim *et al* (2011) fann inget stöd för att låneräntan skulle påverkas positivt av att ha en Big4-revisor i koreanska privatföretag, medan Karjalainen (2011) hittade ett positivt samband mellan Big4-byråer och låneränta i finska småbolag.

Med tanke på att vissa studier pekar på att Big4-byråer har en påverkan på företag, medan andra studier menar att det inte finns någon påverkan av valet av revisionsbyrå kan det vara motiverat att undersöka huruvida big4-byråer har en påverkan på konkursrisken i småföretag.

Frågeställning

Kan en revisor påverka småföretagens långsiktiga överlevnad?

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka huruvida revisorn kan påverka småföretagens långsiktiga överlevnad, och även om valet av revisionsbyrå kan påverka den långsiktiga överlevnaden hos småbolag.

Referensram

Definitioner

Definition av konkurs och dess syfte

Ett företag kan endast gå i konkurs om det är på obestånd. 1 kap. 2§ 2st. i konkurslagen (SFS 1987:672) definierar obestånd enligt följande:

”Med obestånd (insolvens) avses att gäldenären inte kan rätteligen betala sina skulder och att denna oförmåga inte är endast tillfällig”.

För att ett företag ska få anses vara på obestånd måste förfarandet inledas med att någon av borgenären eller gäldenären ansöker om konkurs till tingsrätten. Efter att tingsrätten beslutat om konkurs upphör konkursbolaget rätt att råda över sina tillgångar (3 kap. 1§ konkurslagen).

Under en konkurs avvecklas företagets verksamhet, och företagets tillgångar realiserar till likvida medel. När konkursbolaget har avvecklats sker en utdelning av de kvarvarande likvida medlen till fordringsägare. Utdelningen sker i en särskild prioriterad ordning som finns beskriven i förmånsrättslagen. Syftet med en konkurs är att konkursbolaget inte ska kunna gynna en specifik fordringsägare framför övriga fordringsägare. Om konkursbolaget ändå har gynnat en viss borgenär eller undanhållit vissa tillgångar kan dessa återvinnas till konkursboet (4 kap. 5§ konkurslagen).

Efter att utdelningen skett och konkursen har avslutats kommer bolaget att sluta existera. De fordringar som kvarstår efter avslutet kommer därmed att försvinna och bolaget kommer inte kunna krävas på ytterligare betalning (25 kap. 50§ aktiebolagslagen).

Definition av revision, revisionsplikt och dess syfte

Att vara auktoriserad revisor innebär att man har rätt att utföra lagstadgad revision och är en skyddad titel (Revisorsnämnden, u.å). För att bli auktoriserad revisor krävs att man har genomfört både praktisk och teoretisk utbildning, och därefter klarat revisionsprovet (Ibid). Totalt skall praktisk och teoretisk utbildning vara sammanlagt åtta år. Hur man disponerar dessa år är till viss del valfritt då man antingen kan välja att studera i tre år och ha praktiskt utbildning i fem år, eller att ha teoretisk utbildning i fem år och praktiskt utbildning i tre år (Ibid).

Man kan även vara revisor utan att vara auktoriserad, men man kan då inte använda titeln auktoriserad revisor. Istället kan man kalla sig lekmannarevisor, internrevisor eller skatterevisor (Ibid). Alla typer av revisorer kan arbeta med revision men till varje uppdrag som ett revisionsföretag åtar sig, måste det finnas en huvudansvarig revisor som är auktoriserad enligt 17§ Revisorslagen (SFS 2001:883).

Enligt 9 kap. 3§ Aktiebolagslagen (SFS 2005:551) skall en revisor ”granska bolagets årsredovisning och bokföring samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning”. Granskningen som utförs ska vara så omfattande som den kräver enligt god revisionsred och utföras med skepticism gentemot bolaget (Ibid). Revisionens syfte är att tillgodose intresset av att det sker en kontroll av att bolagets verksamhet och redovisning sköts på rätt sätt. De som har intresse av att bolaget sköts på rätt sätt är allmänheten, aktieägare, de anställda och borgenärer (Prop 2009/10:204). Revisorn skall ha den erfarenhet som kan behövas inom redovisning, med hänsyn till omfattningen av granskningen som behövs för att fullgöra

uppdraget (Ibid). Revisionen som utförs skall sedan mynna ut i en revisionsberättelse, som är en rapport över granskningen (Justitiedepartementet, 2010).

Publika aktiebolag, aktiebolag med särskilda begränsningar av vinstutdelning och aktiebolag med speciell lagstiftning, såsom banker måste alltid ha revisor (Bolagsverket, u.å). Andra svenska aktiebolag har möjligheten att välja bort revisionen om de inte når upp till två av de gränsvärden som satts upp, för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren. De gränsvärden som satts upp är följande (9kap. 1§ Aktiebolagslagen):

- Mer än 3 miljoner kronor i nettoomsättning
- Mer än 1,5 miljoner i balansomslutning
- Fler än 3 anställda

Detta innebär att ett företag kan gå över ett av gränsvärdena och ändå inte omfattas av revisionsplikten, men så fort företaget går över två gränsvärden under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren blir de skyldiga att använda en revisor i bolaget.

Tittar man på andra delar av Europa så kan gränsvärdena skilja sig relativt mycket. EU har inom revisionsområdet satt upp en maxgräns för att definieras som ett småföretag och därmed vara revisionspliktig. Om man inte överstiger två av de tre gränsvärdena, för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren definieras man som ett småföretag enligt EU. Maxgränsen som satts upp är (SOU, 2014:22):

- Mer än 8 miljoner euro i nettoomsättning
- Mer än 4 miljoner euro i balansomslutning
- Fler än 50 anställda

Kriterierna för att omfattas av frivillig revisionsplikt är alltså betydligt lägre i Sverige än vad EU har satt upp som maxgräns. Gränsvärdena kan därmed skilja sig mellan olika länder. Ett företag som klassas som ett småföretag i ett annat land kan därmed komma att räknas som ett större företag om det skulle vara beläget i Sverige.

Kapitaltillgång i mindre företag

En viktig del för att småföretag ska kunna växa och utvecklas bygger på att företagen kan få tillgång till externt kapital för att kunna investera och upprätthålla sin verksamhetsdrift.

Hall (1992) har undersökt brittiska småföretag och kommit fram till att underkapitalisering är den allra största orsaken till varför företag går i konkurs. Underkapitaliseringen beror troligen på ledningens oförmåga att förutse företagets kapitalbehov och att kapitalmarknaden är ineffektiv (Ibid). Beck och Demircuc-Kunt (2006) visar på liknande resultat då de har hittat en signifikant skillnad i hur företag finansierar sina investeringar. Mindre företag finansierar sina investeringar med i genomsnitt 13% mindre banklån än vad större företag gör. Även Brüderl *et al* (1992) studie stödjer denna forskning då de konstaterar att företag med lågt finansiellt kapital löper större risk att gå i konkurs.

Abdelsamad och Kindling (1978) menar att det kritiska misstaget som företag ofta gör är att starta upp verksamheten med för lite kapital. Otillräckligt kapital bidrar till mindre investeringar som kan anses som nödvändiga för en lyckad verksamhet. I företag med lågt

kapital finns inget utrymme för misstag, och oftast finns det ingen förberedelse för oförutsedda utgifter. För lite kapital kan alltså vara förödande för små bolag. Headd (2003) visar på liknande resultat i sin studie, där det konstateras att företag med startkapital på 50 000 USD har en bättre chans att upprätthålla verksamheten, än de som startar med lägre eller utan startkapital. En orsak till att mindre företag tar in mindre externt kapital än större företag är, enligt Beck och Demircuc-Kunt (2006), att det ställs högre krav på mindre företag eftersom långivarna inte har tillräckligt med relevant information om företagets verksamhet i deras finansiella rapporter. Redovisningskvaliteten är alltså ofta inte tillräckligt hög för de småbolag som söker externt kapital. Carter och Van Auken (2006) menar att ett bättre informationsflöde i de mindre företagen kan assistera ägarna i att förstå verksamheten bättre, för att sedermera kunna ta rätt beslut angående vilket finansieringsalternativ som är mest fördelaktigt.

Redovisningskvalitet är dock något som en revisor kan bidra med. Kausar *et al* (2016) menar att årsrapporter som har blivit reviderade ger användare av dessa rapporter (till exempel långivare) bättre beslutsgrundande information, som minskar informationsasymmetrin som kan uppstå mellan företag och dess intressenter. Clatworthy och Peel (2013) konstaterar att företag som inte får sina finansiella rapporter granskade av en revisor löper två gånger större risk att lämna in felaktiga finansiella rapporter, vilket kan stärka Kausar *et al* (2016) teorier kring att revisionen har en positiv påverkan på redovisningskvaliteten. Mot bakgrunden av Bolagsverkets (2016) rapporter om att fler företag lämnar in felaktiga årsredovisningar efter revisionsplikts avskaffande kan alltså frivillig revision tänkas vara värdefullt för att erhålla en högre redovisningskvalitet.

En annan orsak till underkapitaliseringen i mindre bolag är att små företag som behöver ta in externt kapital i form av banklån lättare hamnar i likviditetsbrist på grund av för höga räntekostnader (Carter & Van Auken, 2006). Även Beck och Demircuc-Kunt (2006) konstaterar att höga räntekostnader kan leda till problem i kassaflödena och därmed problem i förmågan att kunna driva verksamheten vidare. Everett och Watson (1998) konstaterar att en av nyckelfaktorerna i småföretags konkurser är att låneräntan är för hög, och att detta har en direkt påverkan på den långsiktiga överlevnaden. En lägre låneränta kan alltså bli avgörande för ett företags fortlevnad och tidigare studier kring revision pekar på att reviderade finansiella rapporter i mindre företag har en positiv inverkan på både låneränta och kreditbetyg.

Blackwell *et al* (1998) studerade kreditavtal i USA och kom fram till att de privata företag som frivilligt valde att använda sig av revisor erhölet en signifikant lägre låneränta än de företag som inte valde att använda revisor. Kim *et al* (2011) studie kring företag utan revisionsplikt i Sydkorea styrker denna tes då de kan uppvisa liknande resultat, som visar på att låneräntan sjunker om de finansiella rapporterna är reviderade. Minnis (2011) har genomfört en liknande studie på privata amerikanska företag och kommit fram till att företag som frivilligt använder sig av revisor har en lägre kapitalkostnad. Minnis (Ibid) menar också att reviderade finansiella rapporter väger tyngre när långivare sätter låneräntan.

Dedman Kausar (2012) konstaterar i sin studie att företag i Storbritannien som frivilligt väljer att använda sig av revisor åtnjuter en högre kreditrating än deras diton. Detta kan innebära att det blir lättare för mindre bolag att få in lånat kapital, och dessutom till bättre villkor. Detta styrker också Lennox och Pittman (2011) i sin studie kring privata företag i Storbritannien. Författarna menar att den högre kreditratingen beror på att företag om väljer att använda en revisor, trots att de inte är juridiskt bundna till åtagandet sänder en positiv signal till

ratinginstitut. De företag som inte väljer att använda revisor sänder snarare en negativ signal och kan ge uppfattningen om att man kan ha något att dölja.

Kompetens i mindre företag

Trots att revision inte längre är tvingade för en stor andel av Sveriges företag är det ändå en del som frivilligt väljer att anlita en revisor. Det beror på, enligt Vanstraelen och Schelleman (2017), att revisionsbyråerna anser att de bidrar med någon form av mervärde utöver deras primära uppgifter.

Tidigare forskning visar på att humankapital i form av ägarnas och ledningens kompetens har en påverkan på företagets fortlevnad (Argenti, 1976; Brüderl *et al*, 1992; Carter & Van Aukens, 2006). Brüderl *et al* (1992) studerade humankapitalet i tyska bolag och kom fram till att fler år av utbildning och längre arbetslivserfarenheter hos ledningen har en signifikant effekt på överlevnaden hos småbolag, vilket även stöds av Headd (2003). I bolag där ledningen inte har en lång arbetslivserfarenhet eller utbildning skulle det därför vara fördelaktigt att anlita en revisor. Eilifsen *et al* (2011) menar att revisorn kan bidra med mycket information som kan ge ledningen en större förståelse för verksamheten i form av revisionsprotokoll och riskanalyser.

Carter och Van Aukens (2006) studie visar på liknande effekter som Brüderl *et al* (1992) kom fram till när de jämförde skillnader mellan konkursbolag och bolag som fortfarande är verksamma. En faktor som skiljde sig mellan kategorierna var att ledningen saknade tillräcklig kompetens i konkursbolagen. Här menar författarna att bristande kunskap i konkursbolagen kan bero på att många ägare i mindre företag behöver vara inblandade i affärsverksamheten vilket gör att dem inte har den tid för att ta fram värdefull information som behövs för att utveckla företaget. Fontaine *et al* (2013) har i en intervjustudie funnit att ekonomichefer värdesätter revisionservice och kundkontakt i hög grad vid val av revisor. En revisor som letar efter lösningar för att effektivisera företagets operativa verksamhet skulle underlätta för ägarnas tidsbrist i de mindre bolagen.

Argenti (1976) har i sin studie undersökt hur ledarskap fungerat inom konkursbolag, där han iakttagit sex olika fel som en ledning gjort innan de gått i konkurs. Tre av dessa fel innehåller bristande kompetens. Det första av de tre felen som görs är att ledarna i styrelsen inte är delaktiga i viktiga beslut på grund av att de inte har den kompetens som krävs om den operativa verksamheten. Den andra är att kunskap och erfarenhet utifrån styrelsens sammansättning inte är väldiversifierad, och det tredje handlar om att det saknas djupare kunskap bland medarbetarna i den operationella verksamheten.

Med revisorns rådgivningstjänster anser Wallace (1980) att revisorn ger en ökad affärskompetens och kunskap som kan leda till att småföretagen förbättrar sin interna beslutsfattning. Abdel-Khalik (1993) finner i sin studie att efterfrågan på revision ökar ju mer komplext ett företag är. Om ledningen inte har den kunskap som krävs kan revisorn vara ett verktyg som kan bistå med råd för att lättare fatta dessa beslut, vilket även Chow (1982) stödjer. Andra fördelar med att anlita en revisor är att effektivisera företagets processer och ge en ökad efterlevnad av regler och lagar, eftersom revisorn utvärderar och ger feedback på företagets processer (Knechel, *et. al*, 2008). Den ökade effektiviseringen av företagets processer kan även resultera i förbättrade resultat för verksamheten (Chow, 1982).

En viktig aspekt i revisionens värdeskapande är att det ska fungera som en kontrollerande effekt. Chow (1982) menar att revisionen kan användas för att kontrollera intressekonflikter som kan uppstå och Wallace (1980) menar att denna kontrollerande effekt kan fungera som skrämstaktik och avskräcka ledning eller ägare att försöka begå ekonomiska brott, såsom bedrägeri, vilket Cassar (2011) styrker, där det konstateras att de interna kontrollerna som revisorer gör kan minska risken för att personer inom ett företag försöker begå bedrägeri. Den kontrollerande effekten av revisionen blir mer efterfrågad ju mer komplex organisationen och omgivningen blir, då företag försöker kompensera för den förlust av kontroll som då kan uppstå (Abdel-Khalik, 1993).

Hypotes 1

Tidigare studier kring konkurser pekar på att kompetensbrist och svårighet att få tillgång till kapital är vanliga orsaker för att gå i konkurs (Abdesamad & Kindling, 1978; Argenti, 1976; Beck & Demirguc-Kunt, 2006; Brüderl *et. al.*, 1992; Carter & Van Auken, 2006; Everett & Watson, 1998; Hall, 1992; Headd, 2003).

Samtidigt pekar tidigare studier kring revision att kompetens och tillgång till kapital är något som en revisor kan bidra med (Abdel-Khalik, 1993; Blackwell *et. al.*, 1998; Cassar, 2011; Chow, 1982; Clatworthy & Peel, 2013; Dedman & Kausar, 2012; Fontaine *et. al.*, 2013; Eilifsen *et. al.*, 2011; Kausar *et. al.*, 2016; Kim *et. al.*, 2007; Knechel *et. al.*, 2008; Lennox & Pittman, 2011; Wallace, 1980).

Utifrån vår referensram ter det sig rimligt att småföretagen som frivilligt använder en revisor löper lägre risk att gå i konkurs eftersom revisorn kan bidra med den kompetens som kan behövas. Revisionen kan också bidra med att lättare få tillgång till kapital. Både kapitaltillgång och kompetens är de huvudsakliga orsakerna till att mindre företag går i konkurs, och därför ter det sig rimligt att revisorn kan ha en påverkan på småföretagens långsiktiga överlevnad. Utifrån detta har vi formulerat följande hypotes för att besvara studiens syfte:

H₁ : Småföretag som frivilligt använder revisor löper lägre risk att gå i konkurs än småföretag som inte använder revisor

Big4-byråer jämfört med andra revisionsbyråer

Big4 är ett samlingsnamn för de fyra revisionsbyråer som har störst marknadsandelar i Sverige, men är även ett vedertaget uttryck i andra delar av världen. De fyra stora revisionsbolagen, som också benämns som Big4 i denna studie, är KPMG, PwC, EY och Deloitte.

Det finns till viss del motstridiga resultat från tidigare studier kring huruvida Big4-byråer faktiskt ger extra värde bland revisionsbyråerna.

Kim *et al* (2011) baserade sin studie på koreanska privatbolag och fann, som tidigare nämnt, signifikanta samband mellan revision och låneränta. Dock fanns det inga signifikanta samband mellan Big4-byråer och andra revisionsbyråer, vilket indikerar att Big4-byråer inte ger en lägre låneränta. Fortin och Pittman (2007) finner liknande resultat när de har undersökt

den amerikanska marknaden för kreditrating. I studien fanns det inte några signifikanta skillnader i kreditratingen mellan de företag som valt att använda en Big 4 revisor och de företag som valt en annan revisor. Dock har Karjalainen (2011) funnit resultat som indikerar på att det finns en skillnad i låneränta mellan företag som använder Big 4 revisor och företag som använder en annan revisor, i privata småbolag i Finland. Karjalainen (Ibid) finner att låneräntan är signifikant lägre för företagen som använder Big4-byrå.

Det finns även studier kring revisionskvalitet som pekar på att kvalitet på revisionen ökar om företag använder en Big 4 byrå, istället för någon annan revisionsbyrå (Francis & Yu, 2009). I denna studie undersöks sambandet mellan revisionskvalitet och revisionsbyrå. Resultaten visar att Big 4 byråerna ger en högre revisionskvalitet jämfört med mindre byråer, men att mindre byråer inte nödvändigtvis har en dålig kvalitet på revision bara för det. Det finns också andra, liknande, studier som stärker teorin kring att större revisionsbyråer ger en högre revisionskvalitet (Jong-Hag *et. al*, 2010; Lennox, 1999).

Hypotes 2

Tidigare studier kring valet av revisionsbyrå pekar på att revisionskvaliteten är högre hos större byråer (Francis & Yu, 2009; Jong-hag *et. al*, 2010; Lennox, 1999). Karjalainen (2011) menar också att låneräntan är lägre för de företag som använder Big4-byrå, jämfört med företag som använder annan revisor. Dock visar andra studier på att det inte finns något samband mellan låneränta och Big4-byråer (Fortin & Pittman, 2007; Kim *et. al*, 2011). Med utgångspunkt i dessa studier kan det anses motiverat att undersöka huruvida Big4-byråer har någon påverkan på småföretagens långsiktiga överlevnad, jämfört med andra revisionsbyråer eftersom tidigare studier kan uppfattas som motstridiga. För att uppnå studiens syfte ställs följande hypotes upp:

H₂ : Småföretag som anlitar en Big4-byrå löper lägre risk att gå i konkurs än småföretag som väljer en annan revisionsbyrå

Metod

Forskningsmetod och forskningsdesign

Avsikten med vår studie är att undersöka huruvida revision i svenska småföretag kan påverka småföretagens långsiktiga överlevnad, och därav har vi valt en kvantitativ forskningsmetod. Med vår studie vill vi kunna dra generella slutsatser om en större population, det vill säga företag utan revisionsplikt i Västra Götaland. Därför hade inte en kvalitativ intervjustudie blivit lika effektiv för att uppnå vårt syfte, då vi inte hade kunnat finna några generella samband för en större population, utan endast kunnat dra slutsatser utifrån ett eller flera specifika företag. Vi kommer i vår studie undersöka om det finns ett kausalt samband mellan variablerna för att se hur mycket revisionen kan påverka konkursrisken. Detta behöver göras för att vi skall kunna besvara vårt syfte och våra hypoteser. Kausalitet är något som även Bryman & Bell (2013) nämner som en av de huvudsakliga inriktningarna som en kvantitativ forskare behöver lägga vikt vid.

Syftet med vår studie är att kunna förklara sambandet mellan revision och konkurs och vi kommer därför inte gå in i detaljnivå för att få en djupare förståelse om varje enskilt företag. Som nämnt är ett av våra mål med studien att kunna generalisera resultatet för småföretagen inom Västra Götaland. För att uppfylla detta krävs att vi lyckas få fram ett så representativt urval som möjligt för att kunna säga att undersökningen gäller för hela populationen och inte enbart den specifika grupp som valts ut (Bryman & Bell, 2013). Vi har valt att göra ett stratifierat urval som är ett slags sannolikhetsurval, vilket enligt Bryman & Bell (Ibid) är den viktigaste tekniken för att försöka skapa ett så representativt urval som möjligt. Att använda stratifierat urval försäkrar oss om att vi får med den korrekta andelen företag från varje grupp i vårt urval.

Vår problemformulering och våra hypoteser grundar sig i en deduktiv ansats. Deduktion innebär att forskare utgår från teori och utifrån den härleder en eller flera hypoteser (Bryman & Bell, 2013). I vår teori ligger dels revision till grund för att kunna få en förståelse varför revision behövs och vilken inverkan revisionen kan ha på ett företag. Den andra delen behandlar befintlig forskning om konkurs för att få en tydligare förståelse om vilka faktorer det är som ligger bakom dessa. Utifrån dessa två delar formulerar vi sedan våra hypoteser som vi testat i vår undersökning.

Eftersom vår forskningsansats är deduktiv och vi vill dra generella slutsatser om en större population är det alltså den kvantitativa forskningsmetoden som är bäst lämpad för att uppnå vårt syfte med studien och svara på vår frågeställning. Även de flesta studier vår referensram grundar sig i en kvantitativ forskningsmetod, vilket gör vårt val än mer motiverat då vår studie till viss grad liknar flera av dessa studier i forskningsdesign.

Vår forskningsdesign grundar sig i en tvärsnittsdesign där vi undersöker data från en population under en viss tidsperiod eller ett kortare tidsintervall (Bryman & Bell, 2013). I vår studie har vi undersökt företag som har inlett eller avslutat konkurs under 2016 eller 2017 och friska bolag från 2017. Årsredovisningarna som studerats har valts ut två år innan konkurs, likaså för de friska företagen för att få en ökad jämförelsebarhet mellan våra grupper. Sambanden mellan konkurs, revision och kontrollvariabler kommer sedan att analyseras med hjälp av en logistisk regression.

Fördelen med tvärsnittsdesign är att förklaringar till ett samband mellan flera faktorer skapas bäst genom att flera fall studeras parallellt (Bryman & Bell, 2013). Genom denna design ser vi alltså bäst möjligheter att kunna testa huruvida småföretagen i Sverige kan gynnas av att anlita en revisor.

Nackdelen med denna typ av studier är att orsakssambanden inte skiljs åt över tid. En annan intressant inriktning hade därför varit att göra en longitudinell design med hjälp av paneldata för att se hur sambandet mellan våra variabler förändras över tiden.

För att göra en sådan studie krävs däremot mer resurser och tid för att kunna hantera all den data som uppstår från datainsamlingen över flera tidsperioder.

Syftet med vår studie är att undersöka om ett samband föreligger och inte hur det har förändrats över tid, således har tvärsnittsdesign varit bäst lämpat för oss.

Tidigare uppsatser på ämnet

Vi har även funnit inspiration till vår forskningsmetod genom tidigare uppsatser som skrivit inom liknande forskningsområde. Det finns en hel del studentuppsatser som har behandlat revisorns vara eller icke vara. Exempelvis har Gallo och Gydell (2014) studerat revisorns påverkan på kreditbetyg för halländska företag, och även undersökt om big4-byråer kan ha en ytterligare påverkan på kreditbetyget. Johansson och Wasserman (2016) har byggt en omfattande konkursprediceringsmodell där de lagt till revisorn som variabel eftersom de, liksom oss, har misstänkt att revisorn kan ha en påverkan på konkursrisken. Hansson och Smedsjö (2013) har gjort en intervjustudie med revisorer för att undersöka vad som påverkar konkursrisken utifrån en revisors perspektiv, och om antalet konkurser i småbolag kan tänkas ha ökat efter revisionspliktens avskaffande.

Dessa studier har gett oss inspiration till forskningsdesign och till att fullfölja vår idé och bidra med ny, färsk kunskap kring småbolagens överlevnad i vår valda region, Västra Götaland.

Urval och datainsamling

Urval och population

Då vi har valt att undersöka huruvida en revisor kan ha påverkan på konkurser har vi begränsat oss till att endast undersöka de aktiebolag som inte omfattas av revisionsplikten utifrån Sveriges regleringar av gränsvärdena enligt 9 kap. 1§ Aktiebolagslagen (SFS 2005:551). Handelsbolag som ägs av juridisk person har dessa gränsvärden (Bolagsverket, u.å), men eftersom det inte fanns några sådana företag i vårt urval har vi bortsett från denna grupp och endast fokuserat vår studie kring aktiebolag. Andra bolagsformer, och större företag, styrs av annan lagstiftning varav dessa inte blev intressanta för vårt urval.

På grund av studiens omfattning och art valde vi också att begränsa oss geografiskt för att kunna anpassa vår studie efter tidsramen som finns för en kandidatuppsats. Eftersom Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet är lokaliserad i Västra Götaland, och vi båda kommer att arbeta i Göteborg efter examen, blev denna region ett naturligt val.

För att få ett så stort urval som möjligt i vår studie valde vi att titta på alla konkurser som har inletts eller avslutats under 2016 eller 2017. Vi upptäckte dock att det fanns en stor skillnad i när konkursbolagen hade lämnat in sin senaste årsredovisning. Vissa företag lämnade in årsredovisning för året innan konkursen, medan majoriteten av konkursbolagen hade lämnat

in sin senaste årsredovisning två år innan konkursen. Därför valde vi att endast exportera siffror från årsredovisningarna två år innan konkurs.

Problemet som annars kunde uppstått hade varit att vissa företag hade haft nyckeltal som speglar deras finansiella ställning året innan konkurs, medan andra hade haft nyckeltal som speglar deras finansiella ställning två år innan konkurs. Eftersom de företag som gått i konkurs troligen haft sämre nyckeltal ett år innan konkurs, än två år innan konkurs gör att nyckeltalen inte hade blivit jämförbara i vår studie om vi valt att endast exportera företagets senaste årsredovisning. Vi valde att göra likadant för de friska bolagen, det vill säga endast exportera siffror från årsredovisningar två år tidigare för att vara konsekventa i vår urvalsprocess, och öka jämförbarheten mellan grupperna. Där var vår population alla aktiva bolag under 2017 som inte omfattas av revisionsplikten och som kan uppvisa en årsredovisning för två år tidigare (2015).

Vår population kan delas in i två grupper, friska bolag och konkursbolag. Friska bolag definieras som aktiva företag 2017 som har en tillgänglig årsredovisning för 2015. Konkursbolag definieras som företag som inlett eller avslutat konkurs under 2016 eller 2017 och har en årsredovisning för antingen 2014 eller 2015 (Beroende på när de gått i konkurs).

För att få ett så stort urval som möjligt valde vi att ta med alla konkursbolag under 2016 och 2017 i Västra Götalands regionen som kunde uppvisa en årsredovisning för två år innan konkursen inletts eller avslutats. Det innebär att vi tar med hela populationen för konkursbolag i vår studie. Friska bolag var dock, av förklarliga skäl, en mycket större population och därför var vi tvungna att göra någon form av slumpmässigt urval för att få balans i vår studie. Tabellen nedan visar vår populationsdistribution:

	Friska bolag	Konkursbolag
Med revisor	7071	66
Utan revisor	21776	281
Totalt	28847	347
Andel med revisor	24,5%	19%

Tabell 1. Populationsdistribution

För att båda grupperna skulle bli representerade i vårt urval bestämde vi oss för att ta med lika många företag från respektive kategori. Eftersom det fanns 347 konkursbolag i vår population ville vi därför att också inkludera 347 friska bolag för att få båda grupperna representerade.

För att få ett representativt urval av friska bolag som använder revisor använde vi oss av ett stratifierat urval för att försäkra oss om att de friska bolagen som använder revisor skulle ha lika stor chans att komma med i urvalet som den större gruppen (friska bolag utan revisor). Stratifierade urval är att föredra när kategorierna, som i vårt fall, är olika stora då stratifierade urval garanterar att urvalet kommer att vara fördelat på samma sätt som populationen, så länge stratifieringskriterierna följer populationens fördelning (Bryman & Bell, 2013).

Eftersom att 24,5 procent av de friska bolagen i vår population använder sig av revisor, kommer vårt stratifieringskriterie vara likadant. Av de 347 friska bolagen som skall ingå i

studien, skall alltså 24,5 procent vara friska bolag som använder sig av revisor. Det innebär att vårt urval av friska bolag består av 85 företag med revisor och 262 företag utan revisor.

Datainsamling

Data till denna studie har samlats in genom Retriever Business, genom respektive företags årsredovisning. Det finns en sorteringsfunktion i Retriever Business som kan sortera ut de företag som ej har revisionsplikt, men efter ett antal stickprov upptäckte vi att denna funktion inte fungerade ordentlig då vi fann att många företag som var sorterade som ej revisionspliktiga trots att de egentligen var revisionspliktiga. Detta gjorde att vi inte kunde samla in data genom denna sorteringsfunktion då vi troligen skulle få en hel del felklassificerade företag. Vi fick istället göra en stegvis sökning för att kunna få fram de företag som inte är revisionspliktiga.

Den stegvisa sökningen gick ut på att försöka fånga upp alla företag i Västra Götaland som ej är revisionspliktiga genom att använda gränsvärdena för företag med revisionsplikt, som vi tidigare nämnt. Genom att göra tre olika sökningar kunde vi få fram alla företag som uppfyllde max ett av gränsvärdena för revisionsplikt. Nedan tabell visar hur den stegvisa sökningen gått till:

Sökning	Omsättning	Balansomslutning	Antal anställda
1.	>0	<1501	<4
2.	1-2999		<4
3.	1-2999	<1501	

Tabell 2. Stegvis sökning (Tkr)

Genom att göra tre olika sökningar, och låta ett av gränsvärdena vara fritt i varje sökning, säkerställs att alla företag i studien inte uppfyller mer än ett gränsvärde för revisionsplikt, och därmed inte är revisionspliktiga. Vi valde också att sätta ett krav att alla företag i studien skulle ha en omsättning, för att inte få med vilande företag i studien.

Databearbetning och bortfall

Databearbetning

Datan som vi inhämtade från Retriever Business exporterades till ett Excel där vi kunde sammanställa vårt datamaterial. Av tidigare erfarenhet var vi medvetna om att många företag räknar sina nyckeltal på olika sätt. Retriever Business har en funktion där man kan ladda ner nyckeltal för respektive företag, men vi valde att istället ladda ner relevant information från balans- och resultaträkning och själva räkna ut nyckeltalen för att öka tillförlitligheten i uträkningarna av nyckeltalen. På så sätt kunde vi säkerställa att alla nyckeltal i studien räknades på samma sätt för alla företag.

Vi undersökte alla bolag som hade revisor manuellt för att få datamaterial till vår andra hypotes, där vi undersöker om det är någon skillnad mellan Big4-byråer och andra revisionsbyråer. Stickprov på den data som exporterats från Retriever Business gjordes också för att säkerställa att informationen från årsredovisningarna var korrekt.

Efter att informationen samlats i Excel, har vi utfört respektive analys i SPSS och STATA. SPSS är det program som huvudsakligen har använts, men för att få fram de marginaeffekter vi presenterat i vårt resultat har vi behövt använda STATA, då SPSS inte har den funktionen.

Bortfall

Nedan har vi illustrerat hur bortfallet har sett ut i vårt datamaterial. Bortfallet har berott på två saker. Den största delen har bestått av nollvärden i företagens räkenskaper. Eftersom vi använt oss av nyckeltal i kontrollvariablerna blir alla nyckeltal kvoter, där noll inte ger något värde i Excel. Om ett företag inte har något värde i antingen täljaren eller nämnaren blir kvoten alltid noll och ett divisionsfel uppdagas i Excel-arket. Därav valde vi att ta bort dessa företag från vårt datamaterial. Resten av bortfallet består av ett fåtal företag som Retriever Business kategoriserade som både aktiva bolag och konkursbolag, då konkursen inletts väldigt nyligen. Då hamnade de i båda grupperna av bolag. Samma fel skedde om vissa företag nyligen valt bort revision, då hamnade dessa bolag i både ”med revisor” och ”utan revisor”. Dessa dubletter kontrollerade vi manuellt och tog bort de företag som blev felklassificerade. Nedan återfinns en tabell som specificerar bortfallen i vårt urval:

	Friska bolag	Konkursbolag
Med revisor	85	66
Utan revisor	262	281
Andel med revisor	24,5%	19%
Bortfall	16	21
Totalt antal bolag i studien	331	326
Med revisor	83	57
Utan revisor	248	269
Andel med revisor	25%	17,5%

Tabell 3. Bortfall

Studiens variabler

Beroende variabel

Studiens beroende variabel är *konkurs*. Det är en binär variabel som antar värdet ett om företaget i fråga har gått i konkurs, eller inletts konkurs, och noll om företaget är friskt och aktivt. Eftersom studiens utgångspunkt är att testa om revisorn (och därefter revisionsbyrå) kan ha någon påverkan på konkurs passar det därför väl att använda konkurs som beroende variabel.

Oberoende variabler

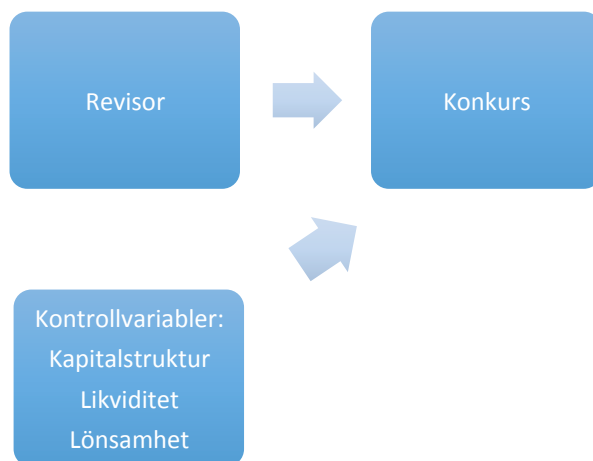
Vår studie utförs i två steg. I det första steget undersöker vi huruvida revisorn kan ha en påverkan på konkurs. I det andra steget testar vi om valet av revisionsbyrå kan ha någon påverkan på konkurs. I det andra steget har vi dock begränsat oss till att endast titta på om det kan finnas någon skillnad mellan Big4-byråerna och andra revisionsbyråer.

Steg 1

Till vår första hypotes, där vi skall testa om revision har någon påverkan på konkurs, blir vår oberoende variabel revisorn. Variabeln *revisor* antar värdet ett om företaget använder revisor och noll om företaget inte använder revisor. Utifrån vår teoretiska referensram kan vi konstatera att vi förväntar oss ett negativt samband mellan revision och konkurs.

Eftersom tidigare studier kring konkurs pekar på att svårigheter att få tag på kapital och kompetensbrist är vanliga orsaker till konkurs (Abdesamad & Kindling, 1978; Argenti, 1976; Beck & Demircuguc-Kunt, 2006; Brüderl *et. al.*, 1992; Carter & Van Auken, 2006; Everett & Watson, 1998; Hall, 1992; Headd, 2003) medan tidigare studier kring revision pekar på att revision kan bidra med just detta, ter det sig naturligt att det borde föreligga ett negativt samband mellan revision och konkurs. Revisorn kan bidra med just bättre tillgång till kapital genom lägre låneränta och bättre kreditbetyg (Blackwell *et. al.*, 1998; Dedman & Kausar, 2012; Kim *et. al.*, 2007; Lennox & Pittman, 2011; Kausar *et. al.*, 2016), men revisorn kan också bidra med mycket kompetens (Abdel-Khalik, 1993; Cassar, 2011; Chow, 1982; Clatworthy & Peel, 2013; Fontaine *et al.*, 2013; Eilifsen *et. al.*, 2011; Knechel *et. al.*, 2008; Wallace, 1980).

Vi sammanfattar vår modell för det första testet nedan:

Figur 1. Modell för steg 1

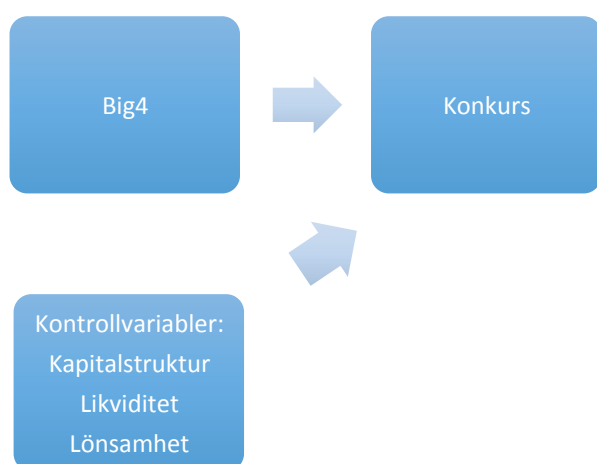
Steg 2

Det andra steget i vår studie är att testa huruvida valet av revisionsbyrå kan påverka den beroende variabeln *konkurs*. Tidigare studier visar att revisionskvaliteten ökar, om företaget väljer en större revisionsbyrå (Francis & Yu, 2009; Jong-hag *et. al.*, 2010; Lennox, 1999), men studier kring hur kapitalkostnad kan påverkas av revisionsbyrå ger mer motstridiga resultat, då Karjalainen (2011) menar att låneräntan påverkas positivt av att använda en Big4-byrå, men Kim *et. al.* (2011) och Fortin och Pittman (2007) menar att det inte finns något samband mellan big4-byrå och lägre kapitalkostnad. Detta innebär att vi inte har en lika kvalificerad

gissning till hur resultatet till vårt test kommer att se ut, vilket gör att det andra steget i vår studie är av en mer explorativ art.

Vår oberoende variabel för detta test är *Big4* som antar värdet ett om företaget använder sig av en revisor från någon av Big4-byråerna, och värdet noll om företaget använder en revisor från någon annan byrå. I detta test kommer vi alltså bara kunna använda oss av de företag i vårt datamaterial som använder sig av revisor, vilket är totalt 140 stycken företag.

Vi sammanfattar modellen för vårt andra test nedan:

Figur 2. Modell för steg 2

Kontrollvariabler

För att motverka risken för att det ska finnas ett spuriöst samband mellan våra variabler *revision* och *konkurs* har vi valt att inkludera ett antal kontrollvariabler. Kontrollvariablerna minskar risken för att sambandet mellan *revision* och *konkurs* skulle bero på en annan variabel (Bryman & Bell, 2013).

Kontrollvariabler i denna studie kommer att vara nyckeltal som baseras på Hagbergs (2006) avhandling kring nyckeltal vid konkurs. Hagberg (Ibid) menar att företag som går i konkurs har nyckeltal som signifikant skiljer sig från friska, aktiva bolag upp till fem år innan konkursen äger rum. Företagens finansiella rapporter innehåller helt enkelt information som gör att det är möjligt att differentiera företag som kommer att gå i konkurs, mot företag som inte kommer gå i konkurs. Dessa nyckeltal kan alltså vara användbara som kontrollvariabler i vår studie då de troligen har påverkan på vår beroende variabel. Hagberg har själv använt dessa nyckeltal på grund av att de tidigare använts i studier kring konkurs. Därför tror vi att de kan bidra med högre förklaringsgrad till vår modell.

Hagbergs (2006) resultat visar på signifikanta skillnader i nyckeltal mellan friska bolag och konkursbolag, upp till fem år innan konkurs. Nyckeltalen som används i undersökningen bygger på kapitalstruktur, likviditet och lönsamhet, och har använts i tidigare lyckosamma studier kring konkursprediktion. Tabell 4 visar en översikt på vilka nyckeltal som använts i Hagbergs studie, vilka studier nyckeltalen tidigare förekommit i, en definition av varje nyckeltal, och vad variablerna kallas i denna studie:

	Ursprung	Definition	Variabelnamn
Kapitalstruktur			
Totala skulder / Totala tillgångar	Beaver, 1966; Dimitras <i>et. al.</i> , 1996	Totala skulder / Totala tillgångar	<i>TS/TT</i>
Balanserade vinstmedel / Totala tillgångar	Altman, 1993	Balanserade vinstmedel / Totala tillgångar	<i>BV/TT</i>
Skuldsättningsgrad	Jones, 2004	Totala skulder / Eget kapital	<i>Skuldsättningsgrad</i>
Soliditet	Engström, 2002	Eget kapital / Totala tillgångar	<i>Soliditet</i>
Likviditet			
Rörelsekapital / Totala tillgångar	Beaver, 1966; Altman, 1993; Dimitras <i>et. al.</i> , 1996; Jones, 2004	Rörelsekapital / Totala tillgångar	<i>RK/TT</i>
Balanslikviditet	Beaver, 1966; Dimitras <i>et. al.</i> , 1996; Engström, 2002	Omsättningstillgångar / Kortfristiga skulder	<i>Balanslikviditet</i>
Kassalikviditet	Dimitras <i>et. al.</i> , 1996; Engström, 2002	(Omsättningstillgångar – Varulager) / Kortfristiga skulder	<i>Kassalikviditet</i>
Lönsamhet			
Försäljningsintäkter / Totala tillgångar	Altman, 1993; Jones, 2004		
EBIT / Totala tillgångar	Altman, 1993; Dimitras <i>et. al.</i> , 1996	EBIT / Totala tillgångar	<i>EBIT/TT</i>
Kapitalomsättningshastighet	Beaver, 1966; Dimitras <i>et. al.</i> , 1996	Omsättning / Totala tillgångar	<i>KOH</i>
Nettoomsättning / Totala skulder	Beaver, 1966	Omsättning / Totala skulder	<i>O/TS</i>

Tabell 4. Kontrollvariabler. Modifierad från Hagbergs avhandling (2006)

Lönsamhetsmättet *Försäljningsintäkter / Totala tillgångar* har uteslutits från vår studie då de flesta företagen endast har redovisat sin omsättning, och inte särskilt specifika försäljningsintäkter. Av samma anledning har vi räknat ut variablerna *KOH* och *O/TS* med hjälp av omsättning istället för nettoomsättning. Det gör att vi kan vara konsekventa i våra uträkningar genom att räkna ut alla nyckeltal på exakt samma sätt för alla bolag, istället för att vissa företags nyckeltal skulle baseras på nettoomsättning och andra på omsättning.

Statistiska tester

Univariat analys

En univariat analys innebär att vi presenterar deskriptiv statistik som en första del av vår analys. Deskriptiv statistik ger en bra överblick över hur vårt urval ser ut, och eftersom vårt urval är relativt stort behövs en univariat analys eftersom vi inte kan titta på varje enskilt värde i vårt datamaterial. Vi presenterar medelvärde, median och standardavvikelse för varje variabel i vår modell. Dessutom grupperar vi vår data efter de som använder revisor och de som inte gör det. På så sätt kan vi redan nu se om det finns några skillnader i variablerna, beroende på om de använder revisor eller inte. Till exempel kan vi se hur medelvärdena i variabeln *EBIT/TT* skiljer sig, beroende på om företagen har revisor eller inte.

Bivariat analys

En bivariat analys görs för att se hur våra variabler eventuellt korrelerar med varandra. I den allra första delen av analysen har vi presenterat en korrelationsmatris över de kontrollvariabler vi tidigare definierat. Detta har gjorts för att påvisa risken för multikollinearitetsproblem som kan uppstå då många kontrollvariabler korrelerar mycket med varandra. Multikollinearitet innebär att två variabler förklarar samma saker, och detta kan snedvrída variablernas koefficienter, och därmed kan en modell visa felaktiga samband (Field, 2009).

I den bivariata analysen har sedan en korrelationsanalys gjorts mellan de variabler som ingår i vår modell. Vi har använt Pearsons korrelationstest eftersom variablerna är kontinuerliga eller binära, och därför passar bäst för detta test (Field, 2009). Det huvudsakliga syftet med korrelationsmatrisen är i detta fall att tydligt visa att inga problem med multikollinearitet kan identifieras i vår modell. Field (Ibid) menar att en korrelation på över 0,8 skulle kunna innebära att multikollinearitetsproblem kan förekomma, och därför använder vi detta som ett form av gränsvärde i vår modell. Vi kommer även i den multivariata analysen presentera VIF-värden för våra oberoende variabler för ytterligare tydliggöra att inga multikollinearitetsproblem kan påvisas.

Logistisk regression

Vårt datamaterial kommer att analyseras med hjälp av en logistisk regression.

En logistisk regression är användbar när man vill undersöka om det finns ett statistiskt samband mellan två eller flera oberoende variabler och en binär beroende variabel. De oberoende variablerna kan anta olika former i samma analysmaterial, binära som endast kan anta värdet ett eller noll, samt kontinuerliga som kan anta vilka värden som helst (Field, 2009).

Med logistisk regression ges möjligheten att predicera grupptillhörighet baserat på värdena av de förklarande variablerna (Field, 2009). En fördel med att använda logistisk regression till skillnad från andra liknande modeller som diskriminantanalys är att den inte finns några normalfördelningskrav, modellen kan alltså hantera snedfördelat datamaterial och behöver således inte logaritmeras (Bjerling & Ohlsson, 2010).

Målet med logistisk regression är att hitta en modell som beskriver sambandet mellan den binära responsvariabeln och ett antal oberoende variabler (Field, 2006). Till skillnad från den enkla och multipla regressionsanalysen där man predicerar värdet på den beroende variabeln från olika oberoende variabler, kommer den logistiska regressionen att predicera sannolikheten för att den beroende variabeln inträffar givet värdena på de oberoende variablerna (Ibid).

Den logistiska regressionens termer betecknas enligt följande:

- Y = Beroende variabel
- b_0 = Konstant
- b_1, b_2, b_n = Konstant för oberoende variabler
- X_1, X_2, X_n = Oberoende variabler

Formeln för den logistiska regressionen beskrivs enligt följande (Bjerling och Ohlsson 2010):

$$Y = \ln(\text{oddsutfall}) = \ln\left(\frac{\text{sannolikhet}_{\text{utfall}}}{\text{sannolikhet}_{\text{motsatt utfall}}}\right) = \ln\left(\frac{\text{sannolikhet}_{\text{utfall}}}{1 - \text{sannolikhet}_{\text{utfall}}}\right)$$
$$= b_0 + b_1 X_1 + b_2 X_2 + \dots + b_n X_n$$

I denna studie blir ekvationen enligt följande:

$$\text{Konkurs} = b_0 + b_1 * \text{Revision} + b_2 * \text{Kapitalstruktur} + b_3 * \text{Likviditet} + b_4 * \text{Lönsamhet}$$

Värdet som fås ut av regressionen är väldigt svårtolkat. Till skillnad från en vanlig linjär regressionsanalys bygger inte en logistisk regression på ett linjärt samband, utan det viktigaste är att analysera oddskvoten för en enklare tolkning. Oddskvoten är ett anti-logaritmerat värde som förklarar hur den beroende variabeln förhåller sig till en enhets förändring i en oberoende variabel i form av odds (Field, 2009). Oddskvoten beräknas enligt följande:

O = oddskvoten

P = sannolikhet att det observerade inträffar

$$O = \frac{P}{1-P}$$

Enligt formeln kommer en stor sannolikhet att innebära ett högt odds. Normalt sett när man pratar om odds tolkas det som att högt odds ger en liten sannolikhet att inträffa. I statistiska sammanhang är det däremot det omvända som gäller (Bjerling & Ohlsson, 2010).

Den logistiska regressionen passar vårt syfte bra då vi vill undersöka och se hur revision kan påverka konkurs, där *konkurs* är vår beroende variabel och endast kan anta två förhållanden; företag som gått i konkurs eller företag som inte gått i konkurs. Som tidigare nämnts går det alltså att undersöka hur stor sannolikheten är för ett visst företag att ingå i en viss grupp vid en förändring i en oberoende variabel givet att de andra oberoende variablerna hålls konstanta. Denna förändring kallas för marginaleffekt (Gujarati & Porter, 2009). Med marginaleffekten kommer vi därmed kunna analysera hur mycket större risken är för ett bolag att gå i konkurs om företaget inte använder sig av revision i jämförelse med om företaget använder revision. Den logistiska regressionen kommer till följd av detta att underlätta för oss att kunna besvara vårt syfte.

Etiska aspekter

All samhällsforskning som utförs ställs inför ett flertal olika etiska ställningstaganden som är viktiga att tänka på. Bryman & Bell (2013) nämner fyra huvudsakliga områden som varje enskild forskare bör beakta:

- Om det förekommer någon skada för deltagarnas del
- Om det förekommer någon brist på samtycke från deltagarnas sida
- Om man inkräktar på någons privatliv
- Om det förekommer någon form av bedrägeri, falska förespeglningar eller undanhållande av viktig information.

Genom att vi gör en kvantitativ undersökning har vi inte kommit i kontakt med några deltagare utan vi har endast använt oss av sekundärkällor i form av företagens årsredovisningar som de själva valt att offentliggöra för allmänheten. De tre första punkterna kommer därav vara oproblematiske för vår del. Vi har säkerställt att det använda datamaterialet stämmer överens med de siffror som vi har fått ut från business retriever genom stickprov. Vi har på så vis kunnat försäkra oss om att datamaterialet ej är manipulerat. Datamaterialet har endast använt till vår studie och vi har inte använt företagets namn och dess siffror på något annat sätt än i denna studie. Därmed kan även den fjärde punkten anses vara uppfyllt.

Metodkritik

Vi har i vår studie använt oss av ett kvantitativt angreppssätt eftersom det har varit det bästa sättet att uppnå syftet med denna studie. Kritik mot kvantitativ forskning grundar sig ofta i att den kvantitativa metoden inte kan fånga verkligheten på ett riktigt sätt, då det kan vara svårt att översätta resultat mot verklighet, då verkligheten påverkas av individernas perspektiv och deras sociala kontext (Bryman & Bell, 2013). Eftersom vi utfört hypotestester, kan vi endast testa om revisionen har en påverkan på konkurser i småföretag, och om valet av revisionsbyrå kan ha en påverkan på konkurser. Det innebär att vi inte kan konstatera exakt vad revisorn eventuellt kan bidra med. Den kvantitativa metoden kan alltså vara en begränsning för vår studie, då det skulle vara intressant att undersöka exakt vad det är som en revisor kan bidra med.

Det hade därför varit intressant att även inkludera kvalitativa metoder i form av intervjuer med företagsledare och revisorer för att kunna få ytterligare kunskaper om vad det specifikt är som revisorn bidrar med i företagen. På så sätt hade vi kunnat översätta våra resultat till en mer verklig kontext, då vi hade fått nya infallsvinklar från olika individers perspektiv. För att uppnå vårt syfte med studien har vi dock endast behövt utföra hypotestester och på grund av uppsatsens tidsram har vi inte haft den tid som hade krävts för att utföra en så omfattande studie.

I vår studie har vi genomfört en logistisk regression. Värdena som presenteras av den logistiska regressionen kan vara relativt svårtolkade, varav det behövs ett större teoretiskt förarbete för att kunna förstå dess innebörd. Detta skulle kunna skapa en osäkerhet och svårighet att presentera vårt resultat på ett korrekt sätt. En annan statistisk metod hade istället kunnat vara en linjär multipel regressionsanalys. Men med tanke på att den multipla

regressionen kräver att den beroende variabeln är på en kontinuerlig intervallskala föll den metoden bort. Den logistiska regressionen är därför mest lämplig för att besvara vår frågeställning och våra hypoteser.

Resultat

I ett första steg i analysen undersöker vi hur korrelationen ser ut mellan de kontrollvariabler som ämnas ingå i våra modeller. Vi testar för detta innan vi presenterar något resultat eftersom att vi misstänker att många nyckeltal korrelerar med varandra, och därför kan bidra till ett multikollinearitetsproblem. Eftersom alla variabler är kontinuerliga i denna analys använder vi Pearsons korrelationstest (Field, 2009).

	TS/TT	BV/TT	Soliditet	Skuldsättningsgrad	RK/TT	Balanslikviditet	Kassalikviditet	KOH	EBIT/TT	O/TS
TS/TT	1									
BV/TT	,859	1								
Soliditet	-1,000	-,859	1							
Skuldsättningsgrad	-,011	,002	,011	1						
RK/TT	-1,000	-,868	1,000	,010	1					
BALANSLIKVIDITET	-,021	,010	,020	,003	,020	1				
KASSALIKVIDITET	-,020	,011	,019	-,001	,019	,984	1			
KOH	,991	,821	-,991	-,016	-,989	-,030	-,029	1		
EBIT/TT	,475	,601	-,475	,012	-,482	,020	,020	,458	1	
O/TS	-,018	,015	,018	-,028	,017	,100	,113	,018	-,008	1

** Korrelation är signifikant på 0,01 signifikansnivå (tvådelat)
 Tabell 5. Korrelationsmatris (kontrollvariabler)

Som tabell 6 visar korrelerar flera av variablerna, vilket i sig inte är så konstigt eftersom det är nyckeltal som i flera fall byggs på samma nämnare eller täljare. För att minska risken för multikollinearitet har vi valt att endast inkludera ett nyckeltal från varje kategori i vår studie. Vi ser inte detta som något problem att inkludera så få variabler, eftersom vi troligen ändå kommer få en tillräckligt hög förklaringsgrad med hjälp av endast ett fåtal kontrollvariabler. Dessutom är inte syftet med studien att undersöka nyckeltalen, utan att undersöka revisorns påverkan på konkurser.

Vi har valt att använda de variabler som enligt Hagberg (2006) är mest representerade i hans teorisökning kring andra konkursstudier. Inom kapitalstruktur är *TS/TT* representerad i flest studier (3). Inom likviditet är *RK/TT* mest representerad (4), men eftersom denna variabel korrelerar extremt starkt med *TS/TT* väljer vi istället att använda den näst mest representerade variabeln *Balanslikviditet*, som är representerad i tre studier. Inom lönsamhetsmått är alla tre nyckeltalen representerade i lika många studier (2). Vi har då valt att använda *EBIT/TT* eftersom den har minst korrelation gentemot resterande kontrollvariabler. *KOH* korrelerar extremt mycket med *TS/TT* och *O/TS* korrelerar extremt mycket med *Balanslikviditet*.

För att minska risken för multikollinearitet väljer vi alltså att endast inkludera följande tre kontrollvariabler i vår studie:

- *TS/TT* (Totala skulder / Totala tillgångar)
- *Balanslikviditet* (Omsättningstillgångar / Kortfristiga skulder)
- *EBIT/TT* (EBIT / Totala tillgångar)

Hypotes 1

Univariat analys

N=657

Kategori	Medel	Median	Std. Avvikelse
Konkurs	0,50	0,00	0,50
Revisor	0,21	0,00	0,41
TS/TT	4,23	0,65	69,89
Balanslikviditet	4,07	1,76	10,60
EBIT/TT	-0,29	0,03	5,26

Tabell 6. Deskriptiv statistik (Hypotes 1)

Som tabell 6 visar, är det 21 procent av alla 657 företag som valt att använda sig av revisor, och totalt 50 procent av alla företag i studien som har gått i konkurs. Värt att notera är att samtliga kontrollvariabler har en hög standardavvikelse, vilket tyder på att det är stor spridning i vårt datamaterial. Eftersom det är stor skillnad mellan medelvärde och median tyder det på att det finns extremvärden som höjer medelvärdet rejält i våra kontrollvariabler. Extremvärden är något vi behandlar i ett senare avsnitt. Värt att notera är att *Balanslikviditet* har ett relativt högt medelvärde och median, vilket tyder på att vårt urval har generellt bra betalningsförmåga av kortsiktiga skulder. *EBIT/TT* har ett negativt värde vilket tyder på att vårt urval har en relativt dålig lönsamhet, baserat på medelvärde. Medianmässigt kan vi dock konstatera att företagen representerade i denna studie har generellt sett positiv lönsamhet.

I och med att det finns skillnader mellan medelvärde och median kan vi konstatera att dessa variabler troligen är snedfördelade. Detta hade kunnat bli ett problem om vi hade använt en linjär regressionsmetod. Eftersom vi istället använder logistisk regression, med en binär beroendevariabel, finns det dock inget normalfördelningskrav eftersom metoden kan hantera snedfördelad data (Bjerling & Ohlsson, 2010).

För att vidare presentera deskriptiv statistik för vårt datamaterial väljer vi att dela upp statistiken för de företag som använder revisor, och de företag som inte använder revisor. Detta finner vi är mer intressant eftersom man då kan undersöka huruvida medelvärdet, median, och standardavvikelse skiljer sig för variablerna, beroende på om företaget har revisor eller inte.

Uppdelad deskriptiv statistik

I tabell 7 har vi delat in företagen i två olika grupper. De företag som använder sig av revision och de företag som inte använder sig av revision. Av vårt totala urval på 657 företag är det 140 företag som använder sig av revision och 517 företag som valt att inte använda sig av revision.

Kategori	Företag med revisor N = 140			Företag utan revisor N = 517		
	Medelvärde	Median	Std.avvikelse	Medelvärde	Median	Std.avvikelse
Konkurs	0,41	0,00	0,49	0,52	1,00	0,5
TS/TT	,41	0,57	150,71	1,64	0,66	7,69
Balanslikviditet	4,92	1,75	15,40	3,83	1,78	8,87
EBIT/TT	,493	0,02	6,41	-0,40	0,04	4,91

Tabell 7. Uppdelat deskriptiv statistik (Hypotes 1)

I tabell 7 framgår det att företag som inte använder sig av revision har en något större andel konkursföretag i jämförelse med företag som använder revision. Medelvärdet för företagen som går i konkurs och använder sig av revision är något lägre (0,41) än de företag som går i konkurs och inte använder sig av revision (0,52). När man kollar på medelvärdet i kapitalstrukturmåttet *TS/TT* kan man se att de företagen som använder sig av revision i genomsnitt har en högre andel totala skulder i relation till totala tillgångar. En intressant iakttagelse i denna kategori är att medianen är lägre för företagen med revision vilket tyder på det motsatta. Troligen beror detta på något extremvärde som drar upp medelvärdet.

Standardavvikelsen är hög i *TS/TT* vilket visar på att det kan finnas extremvärden som kan medföra att medelvärdet blir så mycket högre för företag med revision. Vi kommer i senare avsnitt att analysera extremvärden för att kontrollera så att dessa inte påverkar vårt resultat i någon väsentlig utsträckning.

Sett till medelvärdet i variabeln *Balanslikviditet* kan man tolka det som att företag som använder revision har en högre balanslikviditet vilket betyder att de företag har en bättre kortsiktig förmåga att betala av skulder än de företag som inte använder revision. Medianen visar på att det inte är någon större skillnad mellan kategorierna, även här finns det stor skillnad mellan företagen då standardavvikelsen är högre för företag med revision. Det kan därmed finnas extremvärden som kan påverka medelvärdet i viss utsträckning.

Slutligen visar tabellen att företag som använder revision har i genomsnitt ett marginellt lägre EBIT i relation till totala tillgångar, medan medianen säger det motsatta. Standardavvikelsen är inte riktigt lika stor som i de tidigare kategorierna men extremvärden har troligen en viss påverkan med tanke på skillnaderna mellan medelvärdet och medianen.

Extremvärden

Vår deskriptiva statistik har visat på att det kan finnas tendenser till extremvärden eftersom variablerna har höga standardavvikelser och att medelvärdena i vissa kategorier skiljer sig avsevärt i jämförelse med medianen. När man väl upptäckt att det finns extremvärden menar Field (2009) att det är viktigt att kontrollera att datamaterialet stämmer. Vi har därför kontrollerat dessa manuellt och sett att vår data är korrekt gentemot företagets årsredovisning. För att testa och se om extremvärdena i vårt datamaterial har en väsentlig påverkan på vår modell kommer vi att trimma vårt datamaterials medelvärden. Det finns en funktion i SPSS som hanterar extremvärden där modellen exkluderar 5 av de högsta och 5 av de lägsta värdena från våra tre kontrollvariabler. Efter trimningen kan vi i bilaga 1 se att våra kontrollvariablers standardavvikelser minskade markant samtidigt som medelvärdena hamnade närmre medianen.

Därefter körde vi två olika regressioner, en med hela vårt urval och en där extremvärdena i kontrollvariablerna exkluderats. Som vi kan se i Bilaga 2 sker ingen större förändring i resultatet. Våra koefficienter antar samma riktning som de gjorde när hela urvalet inkluderades och signifikansnivån har inte heller den förändrats nämnvärt. Field (2009) menar att man borde vara försiktig med hantering av extremvärden och att de endast ska justeras om det har en väsentlig påverkan på vårt datamaterial, och kan dölja underliggande samband. Eftersom resultaten av regressionerna inte skiljer sig i någon väsentlig utsträckning kommer vi att behålla extremvärden i vår modell för att kunna ge en så rättvis bild som möjligt av vår population.

Bivariat analys

Tabell 8 visar en korrelationsmatris av de variabler som ingår i vår modell. Vi har även i detta fall använt Pearsons test eftersom de flesta variablerna är kontinuerliga. *Konkurs* och *Revisor* är dock inte kontinuerliga, och därför måste ett "Point-Biserial" korrelationstest göras för dessa variabler. I SPSS görs dock detta test automatiskt för binära variabler om man väljer att använda Pearsons test (Field, 2009).

	Konkurs	Revisor	TS/TT	Balanslikviditet	EBIT/TT
Konkurs	1				
Revisor	-,093*	1			
TS/TT	,053	,071	1		
Balanslikviditet	-,192*	,042	-,021	1	
EBIT/TT	-,073	,040	,475*	,020	1

* Korrelation är signifikant på 0,05 signifikansnivå (tvådelad)

** Korrelation är signifikant på 0,01 signifikansnivå (tvådelad)

Tabell 8. Korrelationsmatris (Hypotes 1)

Tabellen indikerar att det finns viss korrelation mellan variablerna i vår studie. Dock är de ganska lågt korrelerade med varandra, vilket borde innebära att det inte finns någon multikollinearitet mellan några variabler. Det finns signifikanta korrelationer mellan *Revisor* och *Konkurs*, *Balanslikviditet* och *konkurs*, och *EBIT/TT* och *TS/TT*. Den högsta korrelationen

finns mellan *EBIT/TT* och *TS/TT*, där resultatet visar en korrelation på 0,475. Som tidigare nämnt, är korrelationer över 0,8 tillräckligt höga för att multikollinearitet skall kunna uppstå (Field, 2009). Detta innebär att inga variabler i vår modell har en tillräckligt hög korrelation för att ett multikollinearitetsproblem skall kunna uppstå. För att tydliggöra att inga multikollinearitetsproblem finns i vår modell, presenterar vi även VIF-värden i vår regressionsanalys som återfinns i avsnittet nedan.

Logistisk regression

	B	Wald	Sig.	Exp(B)	VIF
Revisor	-,519	5,767	,016*	,595	1,007
TS/TT	1,304	32,836	,000**	3,682	1,297
Balanslikviditet	-,105	14,188	,000**	,901	1,003
EBIT/TT	-,312	6,233	,013**	,732	1,292
N	657				
Klassificeringsgrad	73,7%				
Nagelkerke R ²	0,281				
Cox & Snell R ²	0,211				
Omnibus Chi ²	155,546**				

** 0,01 Signifikansnivå

* 0,05 Signifikansnivå

Tabell 9. Logistisk regression (Hypotes 1)

I tabell 9 visas resultatet från vår logistiska regression där våra hypoteser testas. I regressionen har samtliga 657 företag från vårt urval ingått.

Variabeln *Revisor* är signifikant med en negativ koefficient. Då vår referenskategori är att variabeln *Revisor* antar värdet 1 (alltså att man använder revisor i sitt bolag), innebär den negativa koefficienten att när ett företag använder revisor minskar risken för att den beroende variabeln *Konkurs* skall anta värdet 1 (alltså att företaget går i konkurs). Vi kan alltså konstatera att den frivilliga revisionen har en påverkan på konkurser i småbolag i Västra Götaland. Koefficienten i en logistisk regression är dock mycket svårtolkad och därför är det lättare att tolka oddskvoten.

En oddskvot på mindre än 1 indikerar ett negativt samband, och en oddskvot högre än 1 visar på ett positivt samband. För variabeln *Revisor* är oddskvoten 0,595 vilket, precis som koefficientvärdet, indikerar ett negativt samband. Oddskvoten innebär att om variabeln *Revisor* antar värdet 1, ökar risken för konkurs med 0,595 gånger. För att tydliggöra oddskvoten kan vi exemplifiera detta samband genom att anta att ett företag har 50 procent risk att gå i konkurs. Väljer detta företag att använda revisor ökar risken för konkurs med 0,595 gånger men i praktiken är detta en minskning av risken då $50\% \cdot 0,595 = 29,75\%$. Eftersom oddskvoten är under 1 kan vi alltså konstatera att risken för konkurs minskar om företaget använder sig av revisor.

TS/TT visar ett signifikant samband på 0,01 signifikansnivå. Ur koefficienten kan utläsas att sambandet mellan *TS/TT* och konkurs är positivt, vilket innebär att de företag som har mer totala skulder i relation till totala tillgångar löper en större risk att gå i konkurs. Tolkningen av oddskvoten i en kontinuerlig variabel blir inte riktigt likadan som för vår binära variabel, *Revisor*. Oddskvoten i *TS/TT* är 3,682 vilket innebär att om ett företag ökar kvoten i *TS/TT* med en enhet, ökar risken för konkurs med 3,682 gånger i jämförelse med innan ökningen. Denna tolkning kan endast göras om de övriga variablerna hålls konstanta. En ökning i kvoten *TS/TT* kan betyda att företaget antingen ökar sina skulder eller genom att företaget säljer av och minskar sina tillgångar.

Variabeln *Balanslikviditet* visar ett negativt samband som vi kan se från dess koefficient samt att värdet på oddskvoten ligger strax under 1. *Balanslikviditet* är även den signifikant på 0,01 signifikansnivå. Vi kan därmed säga att de företag med bättre balanslikviditet löper en mindre risk för att gå i konkurs även om effekten för denna variabel inte är lika stor som i de andra variablerna. En enhets ökning av kvoten *balanslikviditet* ger en ökad risk för konkurs med oddskvoten 0,901 gånger. Genom att öka likviditeten (minska kortfristiga skulder eller öka omsättningstillgångarna) i företaget kan man alltså minska risken för konkurs.

Variabeln *EBIT/TT* är statistiskt signifikant vid 0,05 signifikansnivå och värdet på koefficienten är negativt, vilket innebär att vi har funnit ett negativt samband mellan *EBIT/TT* och *Konkurs*. Ett negativt samband innebär i detta fall att ju större kvoten *EBIT/TT* blir (genom att öka rörelseresultatet eller minska tillgångarna), desto lägre risk för konkurs. Alltså kan man minska risken för konkurs genom att öka lönsamheten i företaget. Oddskvoten visar ett värde på 0,732 vilket innebär att om man ökar kvoten *EBIT/TT* med en enhet, ökar risken för konkurs med 0,732. Detta innebär i praktiken att man minskar risken för konkurs eftersom oddskvoten är under 1.

Som nämnt i den bivariata analysen, har vi lagt med VIF-värden för de oberoende variablerna som ingår i vår modell. Måttet kan identifiera om det föreligger någon multikollinearitet mellan våra variabler. Field (2009) menar att VIF-värden över 10 kan ge problem med multikollinearitet, men eftersom alla våra VIF-värden ligger mycket nära 1 kan vi med säkerhet säga att det inte finns någon multikollinearitet mellan några variabler i vår modell.

I bilaga 3 har vi lagt in två tabeller som visar klassificeringsgraden för vår modell. I nollmodellen har alla våra oberoende variabler exkluderats. Modellen klassificerar då 50,4% av konkursbolagen och friska bolag i rätt kategori. Nollmodellen kommer alltid att gissa på den kategori som uppstod mest i vårt datamaterial eftersom det inte finns några förklaringsvariabler som kan särskilja kategorierna åt. Klassificeringsgraden motsvaras alltså av andelen friska bolag i datamaterialet som bestod av 50,4%. I den andra modellen där våra förklaringsvariabler inkluderats, ser vi en klar förbättring. Vår modell klassificerar nu konkursbolag och friska bolag i rätt kategori med 73,7% säkerhet. Det innebär att vår modell kan, med 73,7% säkerhet, predicera om ett företag kommer gå i konkurs eller inte.

Ett annat test som visar på om vår modell är bättre när våra oberoende variabler ingår är omnibus χ^2 -testet. Skillnaden från klassificeringsgraden är att omnibus visar om det finns en signifikant skillnad mellan nollmodellen där de oberoende variablerna exkluderats och modellen där våra oberoende variabler ingår. Själva testet innebär att man testar om de oberoende variablerna förklarar mer av variansen i den beroende variabeln, än nollmodellen. Värdet visar att testet är signifikant på 0,01 signifikansnivå. Ett signifikant resultat indikerar

att vår modell är bättre när våra förklaringsvariabler inkluderas i modellen och det innebär att vi inte kan förkasta vår modell som helhet.

Nagelkerke R^2 är ett mått som visar förklaringsgraden i vår modell. Värdet indikerar att de oberoende variablerna förklarar cirka 28,1 procent av variansen i den beroende variabeln *konkurs*. Resterande del förklaras av slumpen eller andra variabler som vår studie inte har inkluderat. 28,1 procent kan låta lågt men med tanke på att det finns väldigt många fler variabler som påverkar konkurs så som bransch, nyckeltal eller företagets effektivitet, vilket inte ingår i vår modell får det ändå ses som en godkänd siffra. Syftet med vår studie är att kunna förklara sambandet mellan revision och konkurs, och det blir därför inte lika viktigt att skapa en så bra konkursprediceringsmodell som möjligt.

I omnibus-testet kunde vi endast se om alla oberoende variabler tillsammans var signifikanta från nollmodellen. Vi utförde därför ett Wald-test för att testa varje oberoende var för sig där vi kan se om de bidrar med ytterligare förklaring till vår modell. Från tabellen kan vi utläsa att variablerna *TS/TT* och *balanslikviditet* är signifikanta på 0,01 signifikansnivå medan *revisor* och *EBIT/TT* är signifikanta på 0,05 signifikansnivå. Detta innebär att alla våra oberoende variabler för sig bidrar med en viss effekt till förklaringsgraden.

Marginaleffekt

Revisor	dy/dx	Sig.
10 percentilen	-,1234	0,013*
25 percentilen	-,1240	0,013*
50 percentilen	-,1283	0,014*
75 percentilen	-,1291	0,015*
90 Percentilen	-,1252	0,020*

N=657

* 0,05 Signifikansnivå

Tabell 10. Marginaleffekter (Hypotes 1)

Tabell 10 visar marginaleffekten för variabeln *Revisor*. Marginaleffekten visar hur risken för konkurs minskar när företagen i vår studie väljer att använda revisor. 50 percentilen visar ett jämförelseföretag i vår studie som har antagit medianvärdet av nyckeltalen i våra kontrollvariabler. Om detta jämförelseföretag byter revisorskategori, det vill säga att gå från att inte använda revisor, till att börja använda revisor, sjunker risken för att bolaget skall gå i konkurs med 12,83 procent. Denna marginaleffekt är också statistiskt signifikant på 0,05 signifikansnivå, vilket innebär att vi kan, med 95 procents säkerhet, säga att slumpen inte har påverkat resultatet.

I tionde percentilen, det vill säga företag som har väldigt dåliga nyckeltal, är marginaleffekten som lägst (12,34%). I 75e percentilen är effekten som högst (12,91%), men sedan sjunker den till 12,52 procent i 90e percentilen.

Detta innebär att effekten av att börja använda revisor är som lägst för de företag som det går väldigt dåligt för, och effekten är som högst för de bolag som det går relativt bra för. Effekten sjunker sedan ju sämre, eller bättre företagets nyckeltal blir. Det är dock ingen större skillnad mellan den lägsta och den högsta effekten, vilket innebär att företagen gynnas ungefär lika mycket av att börja använda revisor, oavsett om det går bra eller dåligt.

Resultat av hypotes 1

Utifrån vad ovanstående resultat har visat kan vi acceptera H_1 :

Småföretag som frivilligt använder revisor löper lägre risk att gå i konkurs än småföretag som inte använder revisor

Hypotes 2

Univariat analys

Kategori	Konkursbolag	Friskt bolag
Antal	57	83
Andel revisor	40,7%	59,3%
Andel Big4	29,8%	24,1%

Tabell 11. Deskriptiv statistik (Hypotes 2)

Eftersom vi har presenterat uttömmande deskriptiv statistik för hela vårt urval väljer vi att kort vidareutveckla denna för hypotes 2, då urvalet för att besvara vår andra hypotes endast är de företag som frivilligt valt att använda revision i vårt ursprungliga urval. I tabell 11 visar vi upp hur fördelningen ser ut mellan konkursbolag och friska bolag, bland de 140 företag som använder revisor. Vi kan se att andelen friska bolag är större, vilket inte är så konstigt då vi tidigare konstaterat att det är fler friska bolag än konkursbolag som använder revisor. Vårt att notera är dock att andelen Big4-byråer är större hos konkursbolagen än hos de friska bolagen. Det innebär att i vårt urval är det fler konkursbolag än friska bolag som har anlitat en Big4-byrå. Det behöver inte betyda att Big4-byråer inte har någon påverkan på konkurs, men det kan ge en indikation på att skillnaden i påverkan mellan Big4-byråer och andra revisionsbyråer inte är speciellt stor.

Kategori	Big4	Annan revisionsbyrå
Antal	37	103
Andel	26,4%	73,6%

Tabell 12. Uppdelad deskriptiv statistik (Hypotes 2)

Tabell 12 visar hur många distributionen ser ut mellan Big4-byråer och andra revisionsbyråer. Bland våra 140 företag har 26,4 procent av dessa anlitat en Big4-byrå och 73,6 procent av dessa har anlitat en annan revisionsbyrå. Vi kan här konstatera att det är relativt få företag som faktiskt anlitar en Big4-byrå. Andra, mindre revisionsbyråer är mångt mer representerade i vårt urval.

Bivariat analys

	Konkurs	Big4	TS/TT	Balanslikviditet	EBIT/TT
Konkurs	1				
Big4	,000	1			
TS/TT	,000	-,092	1		
Balanslikviditet	,000	-,094	-,217*	1	
EBIT/TT	,000	,123	-,037	-,057	1

* Korrelation är signifikant på 0,05 signifikansnivå (tvådelad)

Tabell 13. Korrelationsmatris (Hypotes 2)

Tabell 13 är en korrelationsmatris för de variabler som ingår i det andra steget av vår studie. Som tabellen visar finns endast en signifikant korrelation, mellan *Balanslikviditet* och *TS/TT*. Dock är korrelationen endast -0,217 vilket inte är en speciellt hög korrelation. Som tidigare nämnt hade det behövts en korrelation på runt 0,8 för att vi skulle kunna misstänka att det kan finnas ett kollinearitetsproblem (Field, 2009). Troligen finns det alltså inte någon risk för multikollinearitet i våra variabler, men för att ytterligare förtydliga detta kommer vi även att presentera VIF-värden i vår multivariata analys.

Logistisk Regression

	B	Wald	Sig.	Exp(B)	VIF
Big4	,498	1,129	,288	1,645	1,032
TS/TT	1,376	5,248	,022*	3,957	8,186
Balanslikviditet	-,168	2,540	,111	,846	1,009
EBIT/TT	-1,375	3,936	,011*	,253	8,108
N	140				
Klassificeringsgrad	72,1%				
Nagelkerke R ²	0,380				
Omnibus Chi ²	46,320**				

** 0,01 Signifikansnivå

* 0,05 Signifikansnivå

Tabell 14. Logistisk regression (Hypotes 2)

I tabell 14 presenteras resultatet av regressionsanalysen som utförts för att besvara hypotes 2. Det är endast de 140 företag i vårt urval som använder revisor som ingår i denna analysen då vi undersöker huruvida valet av revisionsbyrå kan påverka den långsiktiga överlevnaden i småbolag.

Vi kan notera att variabeln *Big4* inte är signifikant ($P=0,211$), vilket innebär att vi inte har kunnat hitta några signifikanta samband mellan valet av revisionsbyrå, och konkurs. Vi har tidigare konstaterat att den frivilliga revisionen har en påverkan på konkurs, men valet av revisionsbyrå verkar alltså inte påverka ytterligare. En intressant notering är dock att koefficienten för *Big4* är positiv, vilket indikerar på att det hade varit ett positivt samband mellan *Big4* och *Konkurs*, om resultatet blivit signifikant. Det indikerar på att det snarare hade varit större risk att gå i konkurs om ett företag valt en Big4-byrå. Dock är inte detta något vi kan bevisa i vår studie, och därför kommer vi inte att analysera detta ytterligare.

Variabeln *TS/TT* är en av de variabler som är signifikanta i denna modell. Likt tabell 10 visar *TS/TT* ett positivt samband med konkurs, däremot är signifikansnivån inte lika hög men den är fortsatt signifikant på 0,05 nivån. Genom en enhets ökning i kvoten av denna variabel ökar risken att gå i konkurs för de företag som använder sig av revision, vilket är ett rimligt resultat med tanke på att höga skulder ofta är synonymt med ett sjukt företag.

Enligt modellen kan vi se att signifikansnivån för vår variabel *Balanslikviditet* inte understiger några av våra satta signifikansnivåer. Vi kan därmed inte säga med säkerhet att denna variabel har någon påverkan på konkurs för de företag som använder sig av revision trots att variabeln visar ett negativt samband. Detta kan tolkas som att företag som använder revisor inte skiljer sig i likviditetsförmåga mellan aktiva bolag och konkursbolag. En rimlig förklaring till detta kan vara att revisorn upptäcker likviditetsproblem tidigare, och därför inte låter likviditetsproblemen växa sig för stora innan åtgärder tas.

För de företag i vår studie som använder sig av revisor, kan vi se att det finns signifikanta skillnader i *EBIT/TT* mellan de friska bolagen och konkursbolagen. Koefficienten visar ett starkt negativt samband, vilket ligger i linje med tidigare resultat på hela vårt urval. Oddskvoten på 0,253 visar att en ökning med en enhet i kvoten *EBIT/TT* för de företag som använder revisor, ökar risken för konkurs med 0,253 gånger. I praktiken minskar alltså risken för konkurs eftersom oddskvoten är mindre än 1.

Som tidigare nämnt kan ett VIF-värde på över 10 indikera multikollinearitet bland våra variabler i modellen (Field, 2009). Två av variablerna uppvisar VIF-värden på över 8, vilket är relativt nära 10 och framförallt mycket större värden än vad som uppvisades i vår första modell. Dock kunde vi i korrelationsmatrisen (Tabell 13) inte identifiera någon signifikant korrelation mellan de två variabler, *TS/TT* och *EBIT/TT*, som har höga VIF-värden. Som tidigare nämnts anser Field (2009) att en korrelation på över 0,8 kan indikera risk för kollinearitetsproblem. Eftersom VIF-värdet är under 10 och inga signifikanta korrelationer mellan variablerna kan identifieras så kan vi konstatera att ingen multikollinearitet finns i vår modell.

I tabell 14 testar vi om företag som använder sig av big4-byråer löper en mindre risk att gå i konkurs än företag som använder sig av andra revisionsbyråer. Klassificeringsgraden för modellen är 72,1% vilket är ett liknande resultat som vi fick fram i hypotes 1. Det innebär att vi med hjälp av våra förklaringsvariabler kan klassificera friska företag och konkursföretag i rätt kategori med 72,1% säkerhet.

Modellens förklaringsgrad presenteras i form av Nagelkerke R^2 där ett värde på 0,380 har erhållits. Våra oberoende variabler förklarar cirka 38 procent av variansen i variabeln konkurs. De resterande 62 procenten förklaras därmed av andra variabler eller av slumpen. Likt vår första modell är inte vårt syfte att skapa en så korrekt modell som möjligt utan att kunna förklara sambandet mellan att använda sig av big4-byråer och konkurs.

Omnibus χ^2 visar ett värde på 46,320, som är signifikant vid 0,01 signifikansnivå. Detta innebär att vår modell är bättre när vi inkluderar våra förklaringsvariabler, än om bara konstanten ingår i modellen (nollmodellen). Detta innebär att vi inte kan förkasta vår modell som helhet.

Resultat av hypotes 2

Utifrån ovanstående resultat kan vi förkasta H_2 :

Småföretag som anlitar en Big4-byrå löper lägre risk att gå i konkurs än småföretag som väljer en annan revisionsbyrå

Diskussion och slutsatser

Hypotes 1

I vår studies första steg har vi undersökt huruvida revisorn kan påverka småföretagens risk för konkurs och utifrån det ställt upp följande hypotes:

H₁ : Småföretag som frivilligt använder revisor löper lägre risk att gå i konkurs än småföretag som inte använder revisor

Som nämnt i tidigare avsnitt kan vi acceptera denna hypotes och konstatera att revisorn har en positiv påverkan på konkursrisken i småbolag. Denna studie har endast kunnat påvisa att revisorn har en påverkande effekt, men vilken typ av effekt revisorn har går inte att fastställa. Genom vårt resultat kan vi ställa oss frågande till om revisionsplikten överhuvudtaget borde ha tagits bort. Syftet med avskaffandet av revisionsplikten var enligt Justitiedepartementet (2009) att företagen själva skulle få välja vilka tjänster de ansågs sig behöva. Vårt resultat pekar på att många företag tar fel beslut när de väljer bort revision, eftersom de företag som inte använder sig av revisor har en högre risk för konkurs. Ett annat syfte med avskaffandet av revisionsplikten var att kostnaden blev för stor för de mindre bolagen. Resultatet av vår studie pekar dock på att alla typer av småbolag i Västra Götaland sänker risken för konkurs med minst 12% om de väljer att börja använda revisor, oavsett om det går bra eller dåligt. Vårt resultat indikerar att många småföretag kanske inte ser fördelarna som revisionen kan bidra med, och endast siktar på att bli mer kostnadseffektiva och därmed väljer bort revisionen. Revisionsplikten kan tidigare ha tvingat småföretagen att ta "rätt beslut", men efter revisionsplikens avskaffande har många bolag tagit beslutet att sluta använda revisor. Ett beslut som vår studie visar är felaktigt, om man vill minska risken för att företaget skall gå i konkurs.

Vi kan inte genom vår studie konstatera exakt vad det är som revisorn bidrar med. Frågan vi ställer oss är varför småföretagen frivilligt har valt att bli reviderade, trots att de inte längre måste. Vi kan konstatera att revisorn ger någon form av mervärde till småbolagen i Västra Götaland. Utifrån vår referensram kan vi identifiera två effekter som kan förklara det mervärde vi lyckats identifiera med vår studie.

Tidigare studier kring konkurser i småbolag pekar på att den generella kompetensbristen har en stor påverkan på konkurser (Argenti, 1976; Brüderl *et al*, 1992; Carter & Van Auken, 2006; Headd, 2003). I och med att vi accepterat H₁ och konstaterat att det finns ett samband mellan revision och konkurs, är det rimligt att tro att revisorn kan bidra med den kompetens som småbolag ofta saknar. Revisorn har en indirekt effekt på företaget i form av extern kompetens, vilket skulle kunna förklaras av vårt resultat av hypotes 1. Vårt resultat ligger då i linje med tidigare forskning som också konstaterar att revisorn kan ge ett kompetensbidrag till verksamheten (Chow, 1982; Eilifsen *et al*, 2011; Fontaine *et al*, 2013; Knechel *et al*, 2008; Wallace, 1980). Revisorns roll som rådgivare kan bidra med en mängd olika saker, som alla kan vara en bidragande faktor till att variabeln *Revisor* blir signifikant.

En rimlig förklaring är att revisorns rådgivningsroll är så mångfacetterad som tidigare studier visar. Eilifsen *et al* (2011) konstaterar att revisorn bidrar med exempelvis riskanalyser, vilket i förlängningen innebär en lägre risk för konkurs eftersom att företagen blir mer medvetna om vilka risker företag står inför. Genom att i ett tidigt skede inse att företaget kan vara på väg

mot obestånd, gör att man i bästa fall kan vända trenden, och i värsta fall minimera skadorna vid en konkurs. Andra studier konstaterar att revisorn kan effektivisera företagets processer (Chow, 1982; Fontaine *et al*, 2013; Knechel *et al*, 2008). Detta kan också innebära en lägre risk för konkurs då förbättrade interna processer borde leda till en mer effektiv och lönsam verksamhet, vilket också Chow (1982) kom fram till i sin studie. Man skulle kunna säga att effektiviseringen av de interna processerna kan ha en generell, positiv påverkan på företagets verksamhet då effektiva processer innebär att företaget kan bli mer kostnadseffektivt.

Även revisorns roll vid beslutsfattande är ofta förekommande i tidigare studier kring revision (Abdel-Khalik, 1993; Chow, 1982; Wallace, 1980). Att revisorn kan fungera som ett bollplank och bidra med affärskompetens vid stora beslut kan vara en kritisk resurs för att utveckla verksamheten i rätt riktning. Ett felbeslut kan i förlängningen innebära stora problem för företagen. Ett småföretag, utan tillräcklig kompetens att ta de stora besluten, kan ta fel beslut och äventyra hela verksamheten då mindre företag med mindre resurser kan ha lägre felmarginaler. Felbeslut kan leda till försämringar i både kapitalstruktur, lönsamhet och likviditet. Försämringar inom dessa områden har en stor påverkan på småföretagens långsiktiga överlevnad, vilket vi även bevisar i denna studie genom våra kontrollvariabler.

Tidigare forskning har även visat på att företag som använder sig av revision får i större utsträckning bättre lånevillkor jämfört med de utan revision (Everett och Watson, 1998; Demircuc-Kunt, 2006; Blackwell *et. al*, 1998; Kim *et. al*, 2007; Minnis, 2011). Ett företag som använder sig av revision kan i sig uppfattas som mindre riskfyllt då intressenterna har vetskap om att företaget har granskats av en extern part. En revisionsberättelse blir som en extra säkerhet för intressenterna då de kan försäkra sig om att redovisningen är korrekt utförd och att företaget därmed inte har något att dölja. En minskad låneränta kan i sin tur förbättra företagets likviditet och lönsamhet, vilket minskar risken för konkurs.

Andra studier noterade även att företag som väljer att använda sig av revision erhåller en högre redovisningskvalitet samtidigt som de som inte använder sig av revision löper en avsevärt högre risk att lämna in en felaktig rapport (Clatworthy och Peel, 2013; Dedman och Kausar, 2012). Ökade felaktiga rapporter påverkar samhället negativt i form av ökade kontroller och större osäkerhet hos företagets intressenter. Med det negativa sambandet mellan revision och konkurs som vi visat på i resultatet borde därmed intressenterna ställa högre krav på att företagen någon gång skall revideras. Bolagsverket (2016) visade några år efter revisionsplikts avskaffande att kvaliteten på årsredovisningar sjunkit rejält vilket påverkar flertalet intressenter i negativ utsträckning, och även småföretagen själva då straffavgifter är vanligt förekommande vid fel i årsredovisningar. Att det inte ställs högre krav på företagen nu i efterhand kan säkerligen förklaras av att vetskapen om revisionens påverkan inte är tillräckligt hög hos småföretagen och dess intressenter.

Om revision påverkar företagets risknivå kommer det i sin tur att underlätta möjligheten att få tillgång till kapital från investerare, banker och andra kreditinstitut. Minnis (2011) konstaterade att en företag som använder sig av revisor har en lägre kapitalkostnad. Med hjälp av en revisors rekommendationer skulle företagen kunna minska risken att ingå dåliga låneavtal som skulle kunna innebära ekonomiska problem i framtiden. I förlängningen skulle en minskad kapitalkostnad därmed kunna innebära ett bättre kassaflöde och förbättrad likviditet för företagen, vilket minskar risken för konkurs.

Varför väljer då inte alla företag att revideras när det ger sådana betydande fördelar? Som tidigare nämnts ligger säkert den största förklaringen i att intressenternas vetskap om

revisorns positiva påverkan inte är tillräckligt stor. Det kan även vara möjligt att de företag som avstår revisionen i själva verket är de som är i störst behov av det.

Genom hypotes 1 kan vi också konstatera att det finns signifikanta skillnader i nyckeltalet *TS/TT* mellan friska bolag och konkursbolag. Eftersom vi samlat in årsredovisningar från två år tidigare kan man säga att det finns skillnader i *TS/TT* redan två år innan företagen i denna studie gått i konkurs. Det ligger i linje med Hagbergs (2006) resultat, där Hagberg fann signifikanta skillnader i *TS/TT* redan fem år innan konkursen ägde rum. Variabeln *Balanslikviditet* visar också på signifikanta skillnader mellan friska bolag och konkursbolag två år innan konkursen äger rum, vilket också ligger i linje med Hagbergs (Ibid) studie, som visar på att skillnaderna i balanslikviditeten startade två år innan konkursen ägt rum. Även variabeln *EBIT/TT* är signifikant, vilket också ligger i linje med Hagbergs (Ibid) studie som också funnit signifikanta skillnader i nyckeltalet mellan friska bolag och konkursbolag två år innan konkursen äger rum. Trots att syftet med studien inte har varit att bygga en så bra konkursprediceringsmodell, har vår modell ändå blivit lyckosam i det avseendet. Eftersom vi samlat in all data från årsredovisningar två år tidigare kan vi med hög säkerhet predicera vilka av företagen som inom två år kommer att gå i konkurs med hjälp av vår modell.

Hypotes 2

I vår studies andra steg har vi undersökt huruvida valet av revisionsbyrå kan ha en påverkan på småföretagens långsiktiga överlevnad, och utifrån det ställt upp följande hypotes:

H₂: Småföretag som anlitar en Big4-byrå löper lägre risk att gå i konkurs än småföretag som väljer en annan revisionsbyrå

Som nämnt i tidigare avsnitt kan vi förkasta H_2 och konstatera att vi inte har kunnat hitta några samband mellan valet av revisionsbyrå, och konkursrisk för småbolag i Västra Götaland. Vårt resultat kan tänkas ligga i linje med Kim *et al* (2011) och Fortin och Pittmans (2007) studier som inte visar på någon skillnad i låneränta mellan småföretag som använder Big4-revisor och företag som använder någon annan revisionsbyrå. Noterbart är dock att Karjalainen (2011) har hittat skillnader mellan Big4-byråer och andra revisionsbyråer i Finland, vilka kan tänkas ha ett liknande företagsklimat som Sverige. Kim *et al* (2011) studie är baserad på Sydcoreanska småföretag, och Fortin och Pittman (2007) studie är baserad på amerikanska småföretag, varför vi ursprungligen trodde att våra resultat skulle ligga i linje med Karjalainen (2011).

Tidigare studier har också visat på skillnader i revisionskvalitet mellan Big4-byråer och andra revisionsbyråer (Francis & Yu, 2009; Jong-Hag *et al*, 2010; Lennox, 1999). Vi kan dock inte finna något stöd för dessa studier i vårt resultat. I och med att vi inte har funnit några signifikanta samband mellan variablerna *Big4* och *Konkurs*, kan vi konstatera att valet av revisionsbyrå inte verkar ha någon påverkan på konkurser för småbolagen i Västra Götaland. Med denna studie kan vi, som tidigare nämnt, visa på att det finns ett samband mellan revision och konkurs, men valet av revisionsbyrå verkar inte förstärka eller försvaga sambandet ytterligare. En förklaring kan vara att kompetensen inte skiljer sig så mycket mellan revisionsbyråer som tidigare studier har visat. Eftersom det finns ett antal kompetenskrav för att kunna bli revisor, och även krav för att driva revisionsbyrå kan det tänkas vara rimligt att det inte finns så stora skillnader i kompetensen att olika revisionsbyråer kan påverka risken för konkurs i olika stor utsträckning. Tidigare studier har inte baserats på

svenska revisorer, vilket kan ha en förklaring till vårt resultat. Möjligtvis har vi i Sverige tydligare och mer strikta regler kring kompetensen, vilket gör att de flesta revisorer innehar liknande kompetens och därmed inte skiljer sig så mycket i revisionskvalitet.

En intressant iakttagelse i våra kontrollvariabler är att variabeln *Balanslikviditet* inte är signifikant i vår regression där vi bara har med företag som använder revisor. Det innebär att vi inte kan finna några signifikanta skillnader i nyckeltalet mellan de företag som är friska och använder revisor, och de företag som har gått i konkurs och använder revisor. I och med detta resultat kan vi konstatera att det inte finns några signifikanta skillnader i likviditetsförmågan i de företag som har revisor, oavsett om de gått i konkurs eller är friska bolag. Det skulle kunna innebära att revisorn kan ha identifierat likviditetsproblem tidigare, och därmed minskat skadorna vid konkursen. Detta resultat kan tänkas stärka vår teori om att revisionen kan bidra med kompetens i form av exempelvis riskidentifiering i småföretagen.

I kontrollvariabeln *TS/TT* fann vi signifikanta skillnader på 0,05 signifikansnivå. Likt hypotes 1 kan vi säga att en ökad kvot *TS/TT* innebär en ökad risk för konkurs i jämförelse för företag som använder sig av revision. Detta ligger i linje med både vår studies första steg och Hagbergs (2006) studie. Även kontrollvariabeln *EBIT/TT* blev signifikant likt hypotes 1. Oavsett om företagen använder sig av revision eller inte har de företag med bättre EBIT i förhållande till totala tillgångar en mindre risk för att gå i konkurs vilket även det ligger i linje med Hagbergs (Ibid) resultat.

Slutsats

Syftet med denna studie var att undersöka huruvida revisorn kan påverka småföretagens långsiktiga överlevnad, och även om valet av revisionsbyrå kan påverka den långsiktiga överlevnaden hos småbolag. Studien har baserats på ett urval av företag från Västra Götaland vilket innebär att vi kan dra slutsatser om hur förhållandet ser ut i Västra Götaland, och inte övriga delar av Sverige eller Sverige som helhet.

Sammanfattningsvis är studiens slutsatser att småföretag i Västra Götaland som frivilligt anlitar en revisor löper lägre risk att gå i konkurs än de företag som väljer bort revisionen. I studien har vi funnit stöd för att revisorn kan sänka risken för konkurs med mer än 12 procent, oavsett om företaget redan går bra eller dåligt. Vi kan alltså konstatera att revisorn kan påverka småföretagens långsiktiga överlevnad. Därmed kan vår frågeställning anses vara besvarad. Dock påverkar inte valet av revisionsbyrå konkursrisken ytterligare, då vi inte funnit stöd för skillnader mellan Big4-byråer och andra revisionsbyråer avseende konkursrisk. Det viktigaste för småföretagen är alltså att anlita en revisor, vilken byrå revisorn kommer ifrån är mindre viktigt i sammanhanget.

Studiens bidrag

Vår studie bidrar med en ökad förståelse för revisorns påverkan på småföretagens långsiktiga överlevnad. Med tanke på att allt fler småföretag väljer bort revision, tyder det på att småföretagen anser att kostnaderna överstiger revisionen dess nytta. Utifrån vår studies resultat har vi visat att företagen gynnas av revision, vilket ger en indikation på att majoriteten av företagen bör agera annorlunda. En ökad förståelse för revisionens värde kan på sikt leda till att färre företag väljer bort revisionen, vilket i sin tur leda till att antalet konkurser i småföretag minskar.

Övriga intressenter som kan tänkas ha nytta av vår studie är långgivare och potentiella investerare. Vetskapen om att reviderade företag försätts i konkurs i mindre utsträckning än oreviderade företag bör underlätta långgivarnas bedömning vid utlåning av kapital. Långgivarna borde därmed ställa högre krav på att revision ska finnas hos småföretagen för att själva inte bistå med eventuella krediter som ett oreviderat företag möjligtvis inte kommer att kunna återbetala.

Utifrån vår studies resultat kan vi även ifrågasätta de förhoppningar regeringen hade med revisionspliktens avskaffande. Riksrevisionen har den 21 december publicerat sin granskning om revisionsplikten (RIR 2017:35). Deras rekommendation till regeringen är att återinföra revisionsplikten. De har konstaterat att både bolagsverket och skatteverket påverkats negativt av revisionsplikten i form av en högre arbetsbörda och lägre skatteintäkter. Vår studie ger ett bidrag till denna granskning då vi även kan visa på negativa effekter för småföretagen. Det visar att det inte bara är myndigheter som påverkas av revisionspliktens avskaffande, och kan vara värt att ta i beaktning vid ytterligare granskning av revisionsplikten.

Förslag till fortsatt forskning

Eftersom vår studie kan konstatera att revisionen har en påverkan på konkurser, hade en studie som kan undersöka exakt vad revisorn kan bidra med avseende konkurser varit intressant.

Med tanke på att andelen företag som använder sig av revision minskat allt mer sedan revisionspliktens avskaffande hade det varit intressant att utföra en kvalitativ studie kring vad det är specifikt som revisorn bidrar med i småföretagen för att få in ytterligare aspekter till forskningen inom revision. Att även ta in branschtillhörighet som ytterligare variabler hade varit intressant för att undersöka huruvida revisorns påverkan kan vara större eller mindre i vissa branscher, då risken för konkurs rimligtvis borde vara olika stora för olika branscher.

Källförteckning

- Abdel-Khalik, A.R. (1993). Why do private companies demand auditing? A case for organizational loss of control. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, Vol. 8 Issue 1, p31-52
- Abdelsamad, M.H. & Kindling, A.T. (1978). Why small businesses fail. *SAM Advanced Management Journal*, Vol. 43 No. 2, pp. 24–32
- Argenti, J. (1976). Corporate planning and corporate collapse: *Long Range Planning*. Vol 50, Issue 6, pp. 12-17
- Beck, T., & Demircuc-Kunt, A. (2006). Small and medium-size enterprises: Access to finance as a growth constant. *Journal of Banking and Finance*, Vol. 30, Issue 11, pp. 2931-2943
- Bjerling, J. & Ohlsson, J. (2010). *En introduktion till logistisk regressionsanalys*. Arbetsrapport nr. 62, Göteborgs Universitet.
- Blackwell, D. W., Noland, T. R. & Winters D. B. (1998). The value of auditor assurance: evidence from loan pricing. *Journal of Accounting Research*, Vol. 36, pp. 57-70
- Bolagsverket (2012). *Sämre kvalitet på årsredovisningarna*. Bolagsverket.se <http://www.bolagsverket.se/om/oss/press/meddelanden/2012/samre-kvalitet-pa-arsredovisningar-och-fler-forseningsavgifter-1.7596> (Hämtad 2017-11-10)
- Bolagsverket (2017). *Bolagsverkets årsredovisning 2016*. Bolagsverket.se https://www.bolagsverket.se/polopoly_fs/1.14276!/bolagsverket-arsredovisning-2016.pdf (Hämtad 2017-11-10)
- Bolagsverket (u.å.). *Förseningsavgifter aktiebolag*. Bolagsverket.se <http://www.bolagsverket.se/pb/priser/forseningsab> (Hämtad 2018-01-04)
- Brüderl, J., Preisendorfer, P., & Ziegler, R. (1992). Survival chances of newly founded business organizations. *American Sociological Review*, Vol. 57 No. 2, pp. 227-242
- Brännström, D. (2016). *Inte ens vartannat bolag har revisor*. danbrannstrom.se <http://danbrannstrom.se/inte-ens-vartannat-bolag-har-revisor> (Hämtad 2017-11-10)
- Bryman, A. & Bell, E. (2013). *Business Research Methods* (2:a upplagan). Oxford University Press, Oxford.
- Carter, R. & Van Auken, H. (2006). Small firm bankruptcy. *Journal of Small Business Management* vol. 44, No.4, pp. 493-512
- Cassar, G. (2011). Discussion of the value of financial statement verification in debt financing: Evidence from private U.S. firms. *Journal of Accounting Research*, Vol. 49, No. 2, pp. 507-528
- Chow, C.W. (1982). The demand for external auditing: Size, debt and ownership influences. *The Accounting Review*, Vol. 57, No. 2, pp. 272-291

Clathworthy, M.A. & Peel, M.J. (2013). The impact of voluntary audit and governance characteristics on accounting errors in private companies. *Journal of Accounting and Public Policy*, 32, pp. 1-25

Dedman, E. & Kausar, A. (2012). The impact of voluntary audit on credit ratings: evidence from UK private firms. *Accounting and Business Research*, vol. 42, No. 4, pp. 397-418

ECON. (2007). *Den samhällsekonomiska nyttan av revision*. ECON-Rapport nr 2007-092.

Eilifsen, A., Kochetova-Kozloski, N. & Messier JR, W.F. (2011). Improving auditors' fraud judgments using a frequency response mode. *Contemporary Accounting Research*, Vol. 28 No. 3, pp. 837–858

Ekobrottsmyndigheten. (2016). *Effekter på den ekonomiska brottsligheten efter avskaffandet av revisionsplikten för mindre bolag*. EBM A-2016/0375.

Everett, J. and Watson, J. (1998). Small business failure and external risk factors. *Small Business Economics*, Vol. 11, Issue 4, pp. 371–390

Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS: And sex and drugs and rock 'n' roll* (3:e upplagan). SAGE Publications, London.

Fontaine, R., Letaifa, S.B. & Herda, D. (2013). An interview study to understand the reasons clients change audit firms and the client's perceived value of the audit service. *Current issues in auditing*, Vol. 7 No. 1, pp. 1-14

Fortin, S., & Pittman, J. A. (2007). The role of auditor choice in debt pricing in Private Firms. *Contemporary Accounting Research*, Vol. 24 No. 3, pp. 859-896

Francis, J.R. & Yu, M.D. (2009). Big 4 office size and audit quality. *The Accounting Review*, Vol. 84, No. 5, pp. 1521-1552

Företagarnas finansieringsrapport (2017). *Finansiering för tillväxt och jobb 2017*. <https://www.foretagarna.se/globalassets/media/opinion/rapporter/2017/finansiering-for-jobb-och-tillvaxt---foretagarnas-finansieringsrapport-2017.pdf> (Hämtad 2017-12-21)

Gallo, C. & Gydell, S. (2014). *Vilken betydelse har revision för kreditbetyget?* Magisteruppsats, Högskolan i Halmstad.

Gujarati, D.N. & Porter, D.C. (2009). *Basic Econometrics* (5:e upplagan) McGraw-Hill Education, Singapore.

Hadjipetri Glantz, S. (2017) *Hej då revisionsplikt – hej ekobrott*. Tidningen Balans. <https://www.tidningenbalans.se/nyheter/hej-da-revisionsplikt-hej-ekobrott/> (Hämtad 2017-11-24)

Hagberg, A. (2006). *Nyckeltal och konkurs: En studie av svenska företag 1998 – 2003*. Lic.-avh. Handelshögskolan vid Göteborgs universitet.

Hall, G. (1992), Reasons for insolvency amongst small firms - A review and fresh evidence. *Small Business Economics*, Vol. 4, Issue 3, pp. 237–250

Hansson, A. & Smedsjö, F. (2013). *Konkurs i småbolag*. Kandidatuppsats, Södertörns högskola.

Headd, B. (2003). Redefining business success: distinguishing between closure and failure. *Small Business Economics*, Vol. 21 Issue 1, pp. 51–61

Johansson, S. & Wasserman, D. (2016). *Revisorn – livbojen på ett stormigt hav?* Magisteruppsats, Linköpings universitet.

Justitiedepartementet (2010). *En frivillig revision*. Faktablad Ju 10.11
<http://www.regeringen.se/49bb7e/contentassets/819445a4a4114fe9978d543f7884f2e6/en-frivillig-revision-ju-10.11> (Hämtad 2017-11-10)

Karjalainen, J. (2011). Audit Quality and cost of debt capital for private firms: Evidence from Finland. *International Journal of Auditing*, 15, pp. 88-108

Kausar, A., Shroff, N. & White, H. (2016). Real effects of the audit choice. *Journal of Accounting and Economics*, 62, pp. 157-181

Kim, J., Simunic, D. Stein, M. & Yi, C. (2011). Voluntary audits and cost of debt capital for privately held firms: Korean evidence. *Contemporary Accounting Research*, Vol. 28, Issue 2, pp. 565 – 615

Knechel, W.R., Niemi L., & Sundgren, S. (2008). Determinants of auditor choice: Evidence from a small client market. *International Journal of Auditing* Vol. 12, pp. 65-88

Lennartsson, R. (2013). Företagarens bästa vän upptäcker problemen i tid. *Balans*, Nr. 5.
https://www-faronline-se.ezproxy.ub.gu.se/Dokument/Balans/2013/BALANS_NR_05_2013/BALANS_2013_N05_A0012/?query=konkurs+revisionsplikt (Hämtad 2017-11-15)

Lennox, C. (1999). Are large auditors more accurate than small auditors? *Accounting and Business Research*, Vol. 29 No. 3, pp. 217-227

Lennox, C.S. & Pittman, J.A. (2011). Voluntary audits versus mandatory audits. *The Accounting Review*, Vol. 86, No. 5, pp. 1655-1678

Minnis, M. (2011). The value of financial statement verification in debt financing: Evidence from private U.S. firms. *Journal of Accounting Research*, Vol. 49, No. 2, pp. 457-506

Proposition 2009/10:204. *En frivillig revision*.

Regeringens utredning (2008). *Till statsrådet och chefen för Justitiedepartementet*. SOU 2008:32.

Riksrevisionen (2008). *Yttrande över avskaffande av revisionsplikten för små företag*. JU2008/3092/L

SFS 1962:700. *Brottsbalken*.

SFS 1987:672. *Konkurslagen*.

SFS 2001:883. *Revisorslagen*.

SFS 2005:551. *Aktiebolagslagen*.

Skandia (2013). *Konkursrisk vid sjukdom*.

<http://www.privataffarer.se/nyaffarer/na-nyheter/sjukdom-kan-sluta-med-konkurs-486864>
(Hämtad 2018-01-05)

Skatteverket. (2017). *Lönegaranti vid konkurs*.

<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2017.7/322252.html> (Hämtad 2017-12-28)

SOU 2014:22. Redovisningsutredningen. *Genomförande av EU:s nya redovisningsdirektiv: delbetänkande*

Tillväxtanalys. (2017). *Konkurser och offentliga ackord 2016*. Rapport nr 2017:01.

Tillväxtanalys. (2017). *Konkurser oktober 2017*.

<http://www.tillvaxtanalys.se/statistik/konkurser/konkurser-och-offentliga-ackord/2017-11-15-konkurser-oktober-2017.html> (Hämtad 2018-01-05)

UC (2014). *4 av 5 nystartade aktiebolag väljer bort revisor – försämrad kvalitet på boksluten*. Pressmeddelande 141112

<http://www.mynewsdesk.com/se/uc/pressreleases/4-av-5-nystartade-aktiebolag-vaeljer-bort-revisor-foersamrad-kvalitet-paa-boksluten-1083198> (Hämtad 2017-11-10)

Vanstraelen, A. & Schelleman, C (2017). Auditing private companies: what do we know? *Accounting and Business Research*, 47:5, pp. 565-584

Wallace, W. (1980). The economic role of the audit in free and regulated markets: A Review. *Open Educational Resources*. 2.

Bilagor

Bilaga 1

Trimmade medelvärden på kontrollvariabler $N=627$

Kategori	Medel	Median	Std. Avvikelse
<i>Konkurs</i>	0,50	0,00	0,50
<i>Revisor</i>	0,21	0,00	0,41
<i>TS/TT</i>	1,04	0,65	2,61
<i>Balanslikviditet</i>	3,34	1,76	4,92
<i>EBIT/TT</i>	-0,13	0,03	0,94

Bilaga 2

Logistisk regression utan extremvärden

	B	Wald	Sig.	Exp(B)	VIF
Revisor	-,540	6,097	,014*	,583	1,007
TS/TT	1,088	19,640	,000**	2,968	1,089
Balanslikviditet	-,104	13,025	,000**	,901	1,035
EBIT/TT	-,780	10,845	,001**	,459	1,062
N	634				
Klassificeringsgrad	72,6%				
Nagelkerke R ²	0,258				
Cox & Snell R ²	0,193				
Omnibus Chi ²	136,256**				

** 0,01 Signifikansnivå

* 0,05 Signifikansnivå

Bilaga 3

Klassificeringstabeller före och efter nollmodell (utan extremvärden)

Klassificeringstabell

		Predicerade		
		Konkurs		Procent korrekt klassificerade
Observerade		0	1	
Konkurs	0	331	0	100,0
	1	326	0	,0
Total procent				50,4

Klassificeringstabell

		Predicerade		
		Konkurs		Procent korrekt klassificerade
Observerade		0	1	
Konkurs	0	249	82	75,2
	1	91	235	72,1
Total procent				73,7